

Research Paper

A Critique of Intangible Heritage as an Urban Problem

Koohyar Mohsenpour^{*1}

¹ Assistant Professor, Department of Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

[10.22080/usfs.2024.27504.2458](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.27504.2458)

Received:

August 1, 2024

Accepted:

October 1, 2024

Available online:

November 30, 2024

Keywords:

Intangible cultural
heritage, city structure,
problem understanding

Abstract

The cultural turn in the discourse of urban studies and attention to maintaining cultural diversity in the structure of cities has raised the concept of intangible cultural heritage as a serious matter in the cities. According to the 2003 UNESCO convention, intangible cultural heritage includes knowledge and skills, representations and actions that communities, groups, and individuals recognize as part of their cultural heritage. This issue includes inherited traditions, social activities and actions, rituals, general knowledge and actions related to nature and the surrounding world, which are closely related to the sense of identity and belonging, cultural diversity, and memory and lifestyle in the structure of the city. Fewer theoretical discussions have been raised about the issue of intangible urban heritage. This study leaves aside the discussion about what is called visible and tangible heritage and focuses on its source and origin, that is, intangible heritage. The main scope of this research is a theoretical and conceptual attempt to reach a more expanded definition of the inherent characteristics of intangible heritage as a language of understanding that refers to different dimensions of knowing and understanding the urban problem. In addition, this study discussed the dimensions of understanding intangible heritage in the urban landscape based on Gadamer's opinions about the dimensions of understanding, which are related to the three concepts of language, time, and place. Considering the adaptability and self-regeneration potential of intangible heritage, as well as the capacity to accompany the contemporary and modern trends of urban life and the connection with popular culture and everyday life, it can be expanded as a contextual experience and a social and cultural order of a society. Therefore, reading "the new intangible heritage" is considered a vital problem for the "new social order" in cities.

Copyright © 2024 The Authors. Published by University of Mazandaran. This work is published as an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

*Corresponding Author: Koohyar Mohsenpour

Address: Assistant Professor, Department of
Anthropology, Faculty of Humanities and Social
Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

Tel: 09117812791

Email: kohyarmohsenpour@umz.ac.ir

1. Introduction

The cultural turn in the discourse of urban studies and attention to the preservation of cultural diversity in the structure of cities has raised the concept of intangible cultural heritage as a serious problem in the cities of the world in recent years and has made it the center of attention of citizens and urban policymakers. In the 2003 convention, UNESCO defined intangible cultural heritage as including knowledge and skills, representations and actions that communities, groups, and individuals recognize as part of their cultural heritage. This heritage includes inherited traditions, social activities and practices, rituals, events such as festivals, and overall knowledge and practices related to nature and the universe around them. This definition is closely related to the sense of identity and sense of belonging, cultural diversity, memory, cultural knowledge, and lifestyle in the structure of the city. Although protecting tangible cultural heritage, such as historical monuments, is generally one of the main concerns in urban planning, protecting and promoting intangible heritage as part of the cultural rights of citizens is a relatively new thing. The problem of intangible urban heritage is generally a theoretical matter, and there is no correct understanding of its complexity. This study leaves aside the discussion about what is called visible and tangible heritage and focuses on its source and origin, that is, intangible heritage. In a national symposium that was recently held at Mazandaran University in northern Iran, some tangible and intangible Iranian heritage registered in UNESCO, such as Iranian folk music, pilgrimage to Thaddeus Church, Qanat in Iran, and other heritage were discussed. But what caused this study to be carried out and forced the

researcher to take a step back, "the question of the nature and importance of the intangible heritage itself", the reason for this importance, is something that has been less discussed. This research attempts to understand the inherent characteristics of intangible heritage and its conceptual development as a language and framework to understand the urban problem.

2. Research Methodology

Investigating the intangible urban heritage is one of the important ways to analyze the structure of cities. In this research, with an interpretive approach and with the aim of explaining the dimensions and nature of intangible heritage as a tool for interpreting the city, based on Gadamer's ideas on "understanding problem", the dimensions of this problem have been discussed. Research that looks at the critique of a concept as a problem generally does not follow a systematic method in the majority of quantitative or qualitative research. The current research in criticizing intangible heritage has not dealt with it as a dominant discourse in urban studies because, basically, understanding the urban structure through the lens of heritage has not yet become one of the dominant and conventional discourses in urban studies. In order to provide a conceptual formulation, first, "intangible cultural heritage" was discussed in the form of a problem. Then, based on the methodological logic of the research, while paying attention to the necessity of understanding the problem, moving from Gadamer's argument, and explaining the intangible heritage as a language for understanding the urban problem, an effort has been made to understand the dimensions of this understanding in the context of the city.

3. Research Findings

To examine the social and cultural aspects of the city, the bilateral relationship between intangible heritage and the city as a central matter of this study was investigated. Heritage was discussed as a social structure, as a "special way of understanding", as an important part of the citizens' mental map, and as a way to understand the landscape. Gadamer considers the characteristics necessary for understanding affected by time, tradition, language, and situation. He defines understanding as a kind of theoretical knowledge, as well as the positioning of the interpreter. Intangible heritage is closely related to time, language, and place. Our discussions show that intangible heritage cannot have absolute historical continuity and also absolute universality.

4. Conclusion

What distinguishes the concept of the intangible cultural heritage of the city as a

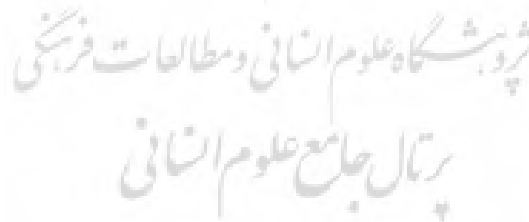
cultural issue from the tangible urban heritage is its dynamism, flexibility and adaptability, self-reconstruction and dialectic, and its capacity to accompany the current and modern trends of urban life. The tying of intangible heritage with popular culture and daily life, diversity and variety, while being special, has turned it into a transdisciplinary issue and a social, anthropological, cultural, political, economic, generational, artistic, historical, and modern issue. Therefore, it can be called a "modern urban myth", that is, a contemporary product and production adopted from the past.

Funding

There is no funding support.

Conflict of Interest

The author declared no conflict of interest.

نقدی بر میراث ناملموس به عنوان یک مسئله شهری

کوهیار محسن پور^۱ *

ID

^۱ استادیار گروه مردم شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.[10.22080/usfs.2024.27504.2458](https://doi.org/10.22080/usfs.2024.27504.2458)

چکیده

چرخش فرهنگی در گفتمان مطالعات شهری در سالهای اخیر، و توجه به حفظ تنوع فرهنگی در ساختار شهرها، مفهوم میراث فرهنگی ناملموس را به عنوان یک مسئله جدی در شهرهای جهان مطرح کرده است. مطابق تعریف کنوانسیون سال ۲۰۰۳ یونسکو، میراث فرهنگی ناملموس شامل دانش و مهارت ها، بازنمایی ها و اقداماتی که جوامع، گروه ها و افراد به عنوان بخشی از میراث فرهنگی خود می شناسند. این مسئله شامل سنت های موروثی، فعالیت ها و اعمال اجتماعی، آیین ها، دانش و اعمال کلی مربوط به طبیعت و جهان اطراف است که ارتباط تنگاتنگی با احساس هویت و تعلق، تنوع فرهنگی، حافظه، دانش فرهنگی، سبک زندگی در ساختار شهر دارد. مباحث نظری کمتری درباره مسئله میراث ناملموس شهری مطرح گردیده است. در این مقاله بحث در مورد آنچه را که میراث مشهود و ملموس می نامیم کنار می گذاریم، به منبع و منشأ آن می پردازیم، یعنی میراث ناملموس. مسئله اصلی این مقاله تلاشی نظری و مفهومی است برای رسیدن به تعریفی بسط یافته تر از ویژگی های ذاتی میراث ناملموس و توسعه آن به عنوان یک زبان فهم که به ابعاد متفاوت تری از شناخت و درک مسئله شهری اشاره دارد. علاوه بر این با تاسی از آرای گادامر درباره ابعاد فهم، که با سه مفهوم زبان و زیانمندی، زمان و سنت، و مکانمندی و محلیت مرتبط است، به ابعاد فهم میراث ناملموس در منظر شهری پرداخته شده است. با توجه به پتانسیل تطبیق پذیری و خود بازسازی میراث ناملموس، همچنین ظرفیت همراهی با جریان های معاصر و مدرن زندگی شهری، و ارتباط با فرهنگ عامه و زندگی روزمره، می توان آن را به عنوان یک "تجربه زمینه ای" بسط یافته، "منشور اتیک اجتماعی" و سامان فرهنگی یک جامعه دانست. از اینرو خوانش "مسئله میراث ناملموس جدید"، برای "نظم اجتماعی جدید" در شهرها، مسئله ای حیاتی به شمار می آید.

تاریخ دریافت:

۱۱ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۱۰ مهر ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۱۰ آذر ۱۴۰۳

کلیدواژه ها:

میراث ناملموس فرهنگی،
ساختار شهر، فهم مسأله.

* نویسنده مسئول: کوهیار محسن پور

آدرس: گروه مردم شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی،

دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

ایمیل: kohyarmohsenpour@umz.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۱۷۸۱۲۷۹۱

۱ مقدمه

چرخش فرهنگی در گفتمان مطالعات شهری و توجه به حفظ تنوع فرهنگی در ساختار شهرها، مفهوم میراث فرهنگی ناملموس را به عنوان موضوعی جدی در شهرهای جهان در سال‌های اخیر مطرح کرده و آن را مرکز توجه شهروندان و سیاست‌گذاران حوزه شهری قرار داده است (Bouchenaki, 2003) و (Tavares et al, 2021: 2) و (Tomer, 2013: 187) و (Jigyasu, 2014: 129). یونسکو در کنوانسیون سال ۲۰۰۳ ضمن تأکید بر اهمیت میراث شهری، میراث فرهنگی ناملموس را شامل دانش و مهارت‌ها، بازنمایی‌ها و اعمالی که جوامع، گروه‌ها و افراد آن را به عنوان بخشی از میراث فرهنگی خود می‌شناسند تعریف کرده است. این میراث شامل سنت‌های به‌ارث‌رسیده، فعالیت‌ها و اعمال اجتماعی، آیین‌ها، رویدادهایی مانند جشن‌ها، و به‌طور کل دانش و اعمالی می‌شود که مربوط به طبیعت و جهان هستی پیرامون آنها است. این تعریف با مسائلی چون احساس هویت و حس تعلق، تنوع فرهنگی، خلاقیت، حافظه، دانش فرهنگی، تمایز فرهنگی، حوزه عمومی و سبک زندگی در ساختار شهر ارتباط تنگاتنگی دارد. مطابق با این تعریف میراث ناملموس به عنوان دارایی‌های فرهنگی و محصول فرهنگی نشانه‌گذاری شده (Konach, 2016: 19)، عاملی اساسی در توسعه و تداوم هویت فرهنگی شناخته شده است. اگرچه حفاظت و توجه به میراث فرهنگی ملموس، مانند بناهای تاریخی، عموماً یکی از دغدغه‌های اصلی در برنامه‌ریزی شهری بوده اما حفاظت و ترویج میراث ناملموس به عنوان بخشی از "حقوق فرهنگی" (فاضلی، ۲۰۲۰: ۴۴۴) شهروندان امری به نسبت جدید همراه با چالش‌ها و فرصت‌های منحصربه‌فرد است. شکل‌گیری شهرها که در طول زمان بر مبنای روندی فرهنگ‌مدار، مفهوم‌گرا و در بستر ارزشی معنایی و

بر پایه سیمای و پتانسیل‌های محیط در عرصه منظر شهری عینیت می‌پذیرفت در سده‌های اخیر با گسستگی در فرایند تکوین پیکره شهری روبه‌رو گشته است، این مسأله در عصر حاضر گذار از روند یکسان‌ساز شهری در برنامه‌ریزی‌های کارکردمحور و نیاز به بازنگری در احیای دوباره فرهنگ و شخصیت شهری و معنی‌بخشی به شهرها را در قالب نقطه نظرهایی چون بوم‌شناسی فرهنگی لسلای وایت انسان‌شناس فرهنگی و بوم‌شناسی منظر با رویکرد فرهنگ‌شناسانه، کل‌گرایانه و بین‌رشته‌ای به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر بدل کرده است (رازی^۲ و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۵).

خیزش شهرنشینی در حال رشد اغلب منجر به فرسایش اعمال و کنش‌های سنتی و ساختارهای اجتماعی جوامع می‌شود، زیرا جریان و تحرک جمعیت‌ها و توسعه زیرساخت‌ها می‌تواند بافت اجتماعی که میراث ناملموس را پایدار نگه می‌دارد مختل کند. شهرها به عنوان نهادهایی پویا و پیوسته در حال تغییر، عموماً با اولویت قرار دادن توسعه اقتصادی و مدرنیزاسیون توجه کمتری به پیوستگی و تداوم فرهنگی داشته‌اند. جابه‌جایی در جوامع، تجدید حیات و بازآفرینی شهری، و همگن‌سازی فضاهای شهری می‌توانند موجب از دست دادن تنوع فرهنگی و تضعیف میراث ناملموس که اشرفی^۳ (Ashrafi, 2011: 2016) آن را روح مکان^۴ در منظر شهری نامید، گردند. با این وجود شهرها دیگر فقط به کسانی که آن را خلق کرده‌اند و پدیدآورنده حیات اولیه آن هستند تعلق ندارند، بلکه اکنون میزبان گروه‌های جدید، مهاجران و نیز الگوهای اجتماعی جدیدی هستند که ارزش‌های شهر را از نگاه خودشان بازتفسیر می‌کنند. این امر شهرها را مجاب به پذیرش بیشتر مفهوم انسان‌شناسانه^۵ "دیگری"^۶ (Turner and Tomer, 2013: 185) و در معرض مواجهه با آن قرار می‌دهد. به این معنا که جابه‌جایی

^۴ Sense of place

^۵ Anthropological

^۶ The other

^۱ Fazeli

^۲ Razi

^۳ Ashrafi

و تغییرات اجتماعی که به واسطه پروژه‌های نوسازی و یا بازآفرینی شهری همراه است، بسیاری از گفتمان‌های جوامع قبلی و مستقر را به حاشیه‌ها می‌راند و یا به‌طور کامل پراکنده می‌کند و انتقال فرهنگی از یک نسل به نسل بعد را دچار گسست می‌کند. تجدید حیات شهری با اولویت قرار دادن پروژه‌های زیرساختی و تجاری به‌عنوان اولویت‌های عموماً رقیب و غیرهم‌سوی شهری بدون در نظر گرفتن ساختار فرهنگی شهر می‌تواند تهدیدی برای میراث ناملموس باشد، زیرا جامعه و ساختار موجود و ابعاد نامحسوس مکان‌ها (Smith and Campbell, 2017: 29) را جابه‌جا کرده و با بافت به اقتضای محیط جدید و اغلب همگن از لحاظ فرهنگی جایگزین می‌کند. مستندات کمی از میراث ناملموس در شهرها وجود دارد یا اصلاً وجود ندارد، زیرا تمرکز در درجه اول بر ثبت ویژگی‌های فیزیکی و "گفتمان مکان‌محور" (فاضلی، 1399: 50) در بافت شهری است. حتی مستندسازی ویژگی‌های فیزیکی به‌ندرت فراتر از ثبت فیزیکی فرم ساخته شده یعنی ارزش‌های معماری و زیبایی‌شناختی آنها می‌رود که شامل ارزش‌های میراث ناملموس مرتبط با شیوه‌های فرهنگی و سیستم‌های اعتقادی جامعه محلی است. این فرایند نه‌تنها شبکه‌های اجتماعی، مکان‌ها و فضاهایی که برای استمرار پایدار، اجرا و انتقال میراث ناملموس حیاتی محسوب می‌شوند را مختل می‌کند، بلکه به تجاری‌سازی اعمال فرهنگی در فضایی نابرابر منجر شده و آن‌ها را از معناداری و اهمیت‌شان تهی می‌کند. برای مثال، بازارهای سنتی، مراکز اجتماعی و مکان‌های مذهبی اغلب برای ساخت جاده‌ها، مراکز خرید و ساختمان‌های اداری تخریب می‌شوند.

با توجه به اینکه تصور الگوهای ایدئال و پایدار شهری در اغلب حوزه‌ها و به‌طور مشخص مسأله میراث ناملموس شهری عموماً امری نظری است و درک درستی از پیچیدگی و فراگیر (و نه نخبه‌گرا) بودن آن در سطوح فردی، اجتماعی، نهادی و ارتباط

مستقیم آن نیز با ساختار فیزیکی شهر (Jigyasu, 129: 2014) به‌عنوان یک امر تجربی و تجربه شده شهری (تجربه شهر) وجود ندارد، چالش پیش رو یافتن توازن بین توسعه کالبدی شهر و حفاظت از میراث به معنای عام است، به‌طوری که رشد شهری به بهای تنزل و حاشیه‌نشینی میراث ناملموس فرهنگی صورت نگیرد. اگرچه این چالش‌ها گاهی علیرغم تحمیل فشارهای ساختاری، می‌توانند زمینه‌ساز فرصت‌های مناسبی برای ترویج میراث ناملموس از قبیل مستندسازی و مطالعه، حفاظت و به اشتراک‌گذاری برای مخاطبین گسترده‌تر به‌واسطه فناوری‌های دیجیتال و تقویت حس پیوند فرهنگی جهانی در شهرها نیز گردند. در این راستا نقدی که بر گفتمان غالب و فراگیر مطالعات شهری در ایران نیز وارد است خلأ نوعی مطالعات اجتماعی و انسانی و عدم رویارویی با شهر به‌مثابه فضایی فرهنگی و اجتماعی است. یعنی نیاز به شکل‌گیری رویکردی چندرشته‌ای، کیفی، کل‌گرا، جامعه‌گرا و فرهنگ‌گرای متناسب با تحولات امروزی شهر به‌عنوان بدیلی برای رویکرد کمیت‌گرا، جزءنگر، مکان‌محور، تک‌رشته‌ای و غیرنظری موجود (فاضلی، 1399: 57). این پژوهش، بحث پیرامون آنچه را که میراث قابل رؤیت و ملموس نامیده می‌شود کنار گذاشته، به آنچه سرچشمه و منشأ آن، و بخش مهمی از سیستم دانش جامعه^۱ (Rusalić, 2009: 7) برای فهم و بازتولید جهان پیرامون است پرداخته است، یعنی میراث ناملموس، آنچه نادیدنی است اما حضور ذهنی دارد، دانشی اجتماعی از گذشته‌ای نامتناهی (Graham, 2002: 1004) که به آینده منتقل می‌شود تا نیاز مردم به احساس هویت و تعلق را تأمین کند، و بستری باشد برای بسیاری از رفتارهای شهری و کنش‌های امروزی شهروندان. شهرها همیشه مکان و بستر مهمی برای نمود ارزش‌های میراث ملموس و ناملموس (Smith and Campbell, 2017: 32) مرتبط با هویت‌های جمعی^۲ و بازنمایی آن بوده و هستند. ارزش‌های اجتماعی،

² Collective identities¹ System of knowledge

آیا میراث ناملموس یک مسأله و در عین حال مسأله‌ای شهری است؟

مواجهه مفسر/شهروند در جامعه معاصر شهری با میراث ناملموس چگونه است؟

۲ مبانی نظری

بررسی میراث ناملموس شهری یکی از راه‌های مهم در تحلیل ساختار شهرهای امروزی است. تحقیق حاضر تلاشی نظری و انتقادی با هدف تبیین ابعاد و ماهیت میراث ناملموس به عنوان یک روش متفاوت در فهم مسأله شهری و ابزاری برای تفسیر شهر و نیز خوانش میراث به عنوان یک متن و پدیده در شهر، با تأسی از آرای گادامر پیرامون "فهم مسأله"، به ابعاد این موضوع پرداخته شده است. رویکرد گادامر به حقیقت، دیالکتیکی است، نه روش‌شناختی. دیالکتیک مواجهه مفسر با متن یا پدیده. گادامر به پلورالیسم معنایی در مواجهه با فهم مسأله و رد ذهنیت و عینیت محض، و پایان‌ناپذیری فهم و نقد فهم یک پدیده معتقد است. وی روش را موجب نیل به حقیقت نمی‌داند، بلکه به اعتقاد او از راه دیالکتیک و مواجهه است که فهم حقیقت میسر می‌گردد. او با تأکید بر شرایط امکان فهم، عواملی چون "تاریخمندی"، "زبان"، پیش‌داوری‌های متأثر از "سنت" را در فهم متن مؤثر می‌داند (نصری، ۲۰۰۴: ۵۵). گادامر مبانی، عناصر و شرایط هستی‌شناسانه فهم را در هرمنوتیک فلسفی خود مورد توجه قرار داده است. نقد گادامر بر روش‌گرایی یکی از آموزه‌های اساسی هرمنوتیک فلسفی اوست. گادامر حقیقت را فراتر از آن می‌داند که بتوان با اتخاذ روش به تمام آن رسید. وی انحصار حقیقت در فرایندهای روشمند را نقد می‌کند اما لزوم کار روشمند را نفی نمی‌کند (آزاد^۶ و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۰). اندیشه فراروشی و "عقلانیت هرمنوتیک" را به عنوان جایگزین روش‌گرایی و

هویت جوامع و غرور مدنی که نه تنها در بناهای تاریخی و بناهای عمومی و خصوصی، بلکه در مکان‌ها و لحظات خاص زندگی جمعی نیز وجود دارد. (Jigyasu, 2014: 130) اهمیت میراث ناملموس در محیط‌های متکثر و چندجهانی‌شده شهرهای امروزی نیز امری بدیهی است، اما آنچه کمتر بدیهی است، چرایی و دلیل این اهمیت است. در یک سمپوزیوم ملی که اخیراً در دانشگاه مازندران در شمال ایران برگزار گردید، برخی از میراث ملموس و ناملموس ایرانی ثبت شده در UNESCO مانند موسیقی فولکلور ایرانی، زیارت کلیسای تادئوس^۱، قنات در ایران، و میراث دیگری چون اروسک‌های^۲ محلی و موزه‌ها، مورد تبادل نظر قرار گرفت. آنچه موجب نگارش پژوهش حاضر شده، "مسأله ماهیت و اهمیت خود میراث ناملموس"، ابعاد و چرایی این اهمیت بوده، و پاسخ به این پرسش که آیا میراث ناملموس یا به تعبیری "فرهنگ زنده"^۳ (Van Zanten, 2004: 38) همچنان می‌تواند در شهرهای امروزی یک "مسأله شهری"، اثرگذار و آگاهی‌بخش باشد؟ آیا خود شهروندان و زندگی روزمره‌شان، شکل‌دهنده به میراث ناملموس یک شهر هستند؟

این مقاله تلاشی است برای درک ویژگی‌های ذاتی میراث ناملموس و توسعه مفهومی آن به عنوان یک زبان و به عنوان یک دیدگاه^۴ برای درک مسأله شهری. با توجه به این رویکرد در بحث پیش رو به ابعاد فهم میراث ناملموس در منظر شهری، پویایی میراث ناملموس، محیط اجتماعی شهروندان و میراث ناملموس به عنوان مدلولی از یک سنت و همچنین دال بر تغییر آن پرداخته شده است.

پژوهش حاضر بر آن است تا به این پرسش‌ها پاسخ دهد:

فهم مسأله و میراث ناملموس به عنوان زبان فهم مسأله از چه مؤلفه‌هایی برخوردار است؟

⁴ Point of view

⁵ Nasri

⁶ Azad

¹ Pilgrimage to the St. Thaddeus Apostle Monastery

² محقق بر خلاف برداشت مرسوم، کلمه را با الف ذکر کرده است

³ living culture

رویکرد مسأله‌شناسانه دیگری که به آن پرداخته شد، مسأله میراث ناملموس از منظر هستی‌شناسانه آلن بدیو به مفهوم حقیقت و شناخت است. بدیو معتقد است امر ناشناخته چیزی است که ضمن امکان وجود، ما فعلاً از آن چیزی نمی‌دانیم یا درک روشنی از آن نداریم. او معتقد است در امور تاریخی، اجتماعی یا فرهنگی، رابطه بین دانسته‌ها و ندانسته‌ها، رابطه‌ای مسأله‌مند است. بین بود و نمود چیزها نوعی مسأله را تشخیص می‌دهد. ازاین‌رو در اینجا تلاش بر این است تا با تعمیم این مفهوم به میراث ناملموس شهری، آن را به‌عنوان امری حاضر و بالقوه در حافظه و شخصیت شهری و نه لزوماً در سطح تجربی و زندگی روزمره شهروندان مطرح کنیم.

۳ پیشینه پژوهش

. اگرچه از دهه ۱۹۷۰ مفهوم میراث فرهنگی پیوسته در حال گسترش بوده است، اما در دهه آخر قرن بیستم رویکردهای جامع‌تری برای درک میراث ناملموس به‌عنوان منبع هویت فرهنگی، خلاقیت و تنوع ایجاد شد و سیستم‌های دانش سنتی و مهارت‌ها مورد توجه بیشتر قرار گرفت. این امر همراه شد با شکل‌گیری کمیته متخصصین حفاظت از فولکلور در یونسکو و متعاقباً بخش ویژه‌ای برای میراث "غیرملموس". رویکردها در این دهه نه تنها بر حفظ آثار و تولیدات مادی هنری تأکید داشتند، بلکه به دانش، ارزش‌ها و فرایندهای خلاقانه‌ای که امکان تولید آنها را فراهم می‌کردند و همچنین شیوه‌های تعامل نیز توجه نشان دادند (Bouchenaki, 2003: 1). در چهاردهمین سمپوزیوم علمی شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌های تاریخی در سال ۲۰۰۳، میراث فرهنگی یک رابطه هماهنگ بین جامعه و سیستم‌های تعاملی بین افراد، هنجارها و ارزش‌ها، که نمادها و اشیا و فناوری‌ها شواهد ملموس آن هستند تعریف گردید. یعنی میراث ناملموس و ملموس فرهنگی به‌عنوان دو روی یک سکه مفروض گرفته شد. ازاین‌رو برای پرداختن به میراث ناملموس، باید آن را در بافت وسیع‌تر اجتماعی، تاریخی‌مندتر و

"عقلانیت متدیک" معرفی می‌کند و توجه به دیالکتیک را راهکار رسیدن به بخش‌هایی از حقیقت می‌داند که فراسوی روش‌گرایی علوم تجربی قرار دارد، ازاین‌رو به نقد علمی‌سازی علوم انسانی به معنای علوم تجربی و پوزیتیویستی می‌پردازد (همان، ۱۲) البته همان‌طور که اشاره شد او در پی انکار ضرورت روش در علوم انسانی نبوده و تنها سعی در روشن نمودن حدود و ثغور، فهم بهینه و قابلیت‌های آن داشته است. به همین سبب ادعای درک تمامیت حقیقت به‌واسطه روش و نفی وجود حقیقتی در ورای علوم روشمند را به چالش می‌کشد. او به‌کارگیری روش‌های علوم طبیعی در فلسفه، متافیزیک و حتی در علوم انسانی را نه تنها نقد می‌کند، بلکه این روش‌ها را برای دستیابی به حقیقت کافی نمی‌داند و روش‌مندی را یک راه مطمئن برای رسیدن به فهم صحیح قلمداد نمی‌کند. گادامر با روش و روش‌گرایی مخالفت کامل ندارد و از همین رو در برابر منتقدان خود اظهار می‌کند که ابداً قصد نداشته است که ضرورت کار روشمند در چارچوب علوم انسانی را انکار کند. در واقع او روش‌گرایی و فرایندهای علمی روشمند را مورد انتقاد قرار می‌دهد اما نفی نمی‌کند. او معتقد است وجوهی از حقیقت در ورای روش قرار دارد که به‌واسطه فرایندهای علمی روش‌مند و یا با اتخاذ روش‌های پوزیتیویستی که بر علوم مدرن حاکم است قابل دستیابی نیستند. روش از رسیدن به حقیقت ناتوان است، زیرا به‌وسیله آن، فقط آن حقیقتی که قبلاً در بطن روش مستتر بوده، آشکار می‌شود. او معتقد است مسأله وابستگی به روشمندی در این علوم ناکارآمدی خود را به‌طور ملموس‌تری در مواجهه با مسائل اخلاقی، هنر و فرهنگ به‌واسطه پیش‌فرض‌های علمی مطلق نشان می‌دهد. با این وجود گادامر قصد پروراندن چنین روش‌شناسی‌ای را ندارد بلکه می‌خواهد نشان دهد که در علوم انسانی، هیچ‌گونه شناخت روشمندی که اعتباری همگانی داشته باشد، وجود ندارد.

تعریف مجدد از اصالت را نیز نشان می‌دهد. ازاین‌رو برای پرداختن به میراث گذشته، حال و آینده شهری، توجه به دو گروه اجتماعی یعنی کسانی که میراث را به وجود آورده‌اند و کسانی که باید از آن مراقبت کنند امری ضروری است.

جیگیاسو^۲ (۲۰۱۴)، مردم را بازیگران اصلی میراث می‌داند، زیرا به‌طور مداوم شکل فیزیکی و محیط شهر را تغییر می‌دهند. بنابراین، میراث فرهنگی را نمی‌توان از کل واقعیت شهری جدا کرد، به این دلیل که تنها تاریخ نمی‌تواند معیار بیرون کشیدن میراث از بافت اجتماعی باشد. فضاها و اماکن عمومی شهری مانند میدان‌ها از طریق میراث ناملموس گروه‌های اجتماعی و اعتقادی و رویدادهایی که در آنها به اشتراک گذاشته شده است، به مردم گره خورده‌اند و مفاهیم متافیزیکی را به مرزهای دنیوی‌تر در سنت‌های فرهنگی و مذهبی تبدیل می‌کنند. رویکرد منظر شهری تاریخی، شناسایی، حفاظت و مدیریت مناطق تاریخی در بافت وسیع شهری را با در نظر گرفتن روابط متقابل شکل کالبدی، سازماندهی و پیوند فضایی آنها، ویژگی‌ها و موقعیت‌های طبیعی و ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آنها پیشنهاد می‌کند (Jigyasu, 2014).

نظریه اجتماعی در بحث‌های پیرامون نظریه‌های شهری در ایجاد ارتباط بین نظریه و عمل در فرایند برنامه‌ریزی‌های شهری نقش مهمی دارد، ازاین‌رو نمی‌توان شهر را از مفهوم جامعه و فرهنگ جدا دانست، اگرچه تطبیق مطلق این دو امر نیز یک تصور آرمانی و غیرعملیاتی است اما شرط لازم و مهمی برای تحقق برنامه‌های شهری است. (مشکینی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲)، رویکردهای رئالیسم انتقادی را در نقد رویکردهای ماتریالیستی یک رویکرد دیالکتیکی و کل‌نگر جهت بررسی روابط بین سازمان فضایی اجتماعی شهر و کارگزاران آن، محیط و جامعه می‌دانند که هم فلسفه علوم طبیعی و هم علوم اجتماعی را مورد توجه قرار می‌دهد. مطابق با

مکان‌مندتر در نظر گرفت. ازاین‌رو به‌ناچار برای بررسی این میراث حافظه‌ای و نهفته، بخشی از شکل شفاهی به شکل مادی ترسیم می‌گردد. اگرچه این نوع پرداختن به مسأله تا حدودی موجب انجماد مفهومی میراث ناملموس می‌شود اما برای ثبت و حفاظت از آن اجتناب‌ناپذیر است.

تاواریس^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، در مروری نظام‌مند برای پاسخ به این پرسش که "چگونه میراث ناملموس با تاب‌آوری شهری ارتباط دارد؟" به ارتباط و ضرورت امتزاج این دو گفتمان در برنامه‌ریزی‌های شهری آینده می‌پردازد. آنها تاب‌آوری شهری - به‌طور خاص تاب‌آوری اجتماعی و فرهنگی - را به‌عنوان توانایی یک سیستم شهری و تمام شبکه‌های آن در مقیاس زمانی و مکانی برای حفظ یا بازگشت سریع به عملکردهای مورد نظر در مواجهه با یک اختلال تعریف می‌کنند و به نقش جامعه محلی، تعلق و دلبستگی، و حفظ هویت فرهنگی اماکن شهری اشاره می‌کنند. اگرچه این تحقیق به نقش مؤثر میراث ناملموس در توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی اشاره دارد اما از طرفی به انتقادات موجود به تعریف یونسکو در تعیین مرز صریح و مطلق از ملموس و ناملموس بودن میراث نیز توجه می‌دهد. آنها وارد بودن این نقد را در ماهیت دائماً در حال تغییر میراث ناملموس و وابستگی آن به کنش‌های زنده و روزمره در محیط‌های فیزیکی و فضاهای شهری می‌دانند.

نقش جوامع محلی در توسعه پایدار و چالش‌های منتج از تغییر الگوهای شهری در مطالعه‌ای با موضوع مشارکت جامعه و ارزش‌های ملموس و ناملموس میراث شهر مورد بررسی قرار گرفت (Turner and Tomer, 2013). شهرها بر اثر فشارهای توسعه‌ای و جمعیتی دیگر تنها به "کسانی که آن را خلق کرده‌اند" تعلق ندارند. یعنی شهرها امروزه از دیدگاه طیف وسیعی از مصرف‌کنندگان و شهروندان - دیگران - بازتفسیر می‌شوند که نیاز به

³ Meshkini

¹ Tavares

² Jigyasu

زبان فهم مسأله شهری و ابعاد فهم - آن - در متن شهری پرداخته شود. یعنی میراث ناملموس در فضای شهری فارغ از نوع به کارگیری و سیاست گذاری ها، حامل کدامیک از ابعاد زبان فهم است که آن را به عنوان یک مسأله پررنگ می کند. اغلب تحقیقات پیشین به میزان اهمیت و چگونگی به کارگیری و مؤلفه ها و مصداق هایی از حضور ملموس میراث ناملموس در جوامع شهری پرداختند. اما پژوهش حاضر به این موضوع پرداخته است که چه ویژگی هایی از این میراث آن را به موضوعی مهم و مسأله مند تبدیل کرده و چرا علیرغم ناپیدایی فیزیکی، در ضمیر ناخودآگاه شهروندان و شهر نقش ایفا می کند.

۴ روش تحقیق

تحقیقات نظری که به نقد یک مفهوم به عنوان یک مسأله می نگرند عموماً از یک روش سیستماتیک در قالب تحقیقات کمی یا کیفی پیروی نمی کنند. تحقیق حاضر در نقد مفهوم میراث ناملموس، به آن به عنوان یک گفتمان غالب در مطالعات شهری نپرداخته است چون اساساً فهم ساختار شهری از دریچه میراث، هنوز به یکی از گفتمان های غالب و مرسوم در مطالعات شهری بدل نشده است. از این رو تحقیق حاضر در یک تحلیل نظری و انتقادی، ضمن تحلیل مفاهیم کلیدی، تعاریف و دیدگاه های نظری مرتبط با موضوع، مرور و بررسی جامع مقالات علمی، کتب و گزارش ها در مورد میراث ناملموس، و تحلیل روابط بین این مفاهیم سعی در توجه دادن به یک مسأله شهری و ابعاد و ماهیت فهم آن را داشته است. هدف استفاده از این روش، مسأله مند کردن و بررسی رابطه پیچیده بین شهرنشینی و میراث ناملموس، شناسایی برخی چالش های پیش رو و شناخت ابعاد میراث فرهنگی ناملموس به عنوان یک مسأله شهری برای حفظ مؤثر و ادغام آن در توسعه شهری است. علیرغم اینکه

این رویکرد، نظریه ها با میانجی گری شرایط زمانی و مکانی درک می شوند و مطالعات شهری و منطقه ای به سمت نظریه هایی سوق پیدا می کنند که جنبه های هنجاری و ارزشی بیشتری دارند و دوگانگی جوهری، فرایندی و انتقادی را در هم ادغام می کنند.

میراث فرهنگی در منظر شهری و تأثیر عناصر گوناگون فرهنگی بر منظر شهر در توسعه پایدار شهر حائز اهمیت است. منظر حاصل ادراک مردم محلی و یا بازدیدکنندگان و شامل کنش و برهم کنش عوامل فرهنگی و انسانی و طبیعی است. منظر شهری تاریخی شامل پیوستگی ارزش های تاریخی، معمارانه، فرهنگی اجتماعی و اکولوژیکی محیط های شهری در طول زمان است. این منظر جامعه معاصر را شکل می دهد و ارزش بسیار زیادی برای درک ما از محیط پیرامون دارد (رازی و همکاران، ۲۰۲۳). رازی و همکاران در مطالعه خود ابعاد ارزش های فضایی و بصری را به عنوان بخشی از خاطرات جمعی مردم با شاخص هایی چون فرهنگ تاریخی، فرهنگ هنری، فرهنگ سیاسی، فرهنگ اکوسیستم، فرهنگ دینی مذهبی و فرهنگ بومی با رویکرد بوم شناسی فرهنگی و بوم شناسی منظر مورد مطالعه قرار دادند.

نصری (۲۰۰۴) ابعاد فهم را در پژوهشی با عنوان عناصر فهم در اندیشه گادامر مورد بررسی قرار داده است و بیان می کند که گادامر شرایط امکان فهم که وابسته به عواملی چون تاریخمندی، زبان و سنت را در امکان فهم متن مهم می داند و فهم را حالتی از درگیری و مواجهه انسان با محیط و دیگران برمی شمارد. تحقیقات انجام شده در به کارگیری میراث فرهنگی در مطالعات شهری به ابعاد و مسائل مهمی اشاره کردند. اما آنچه کمتر مورد توجه بوده و در معدود مطالعاتی مورد بررسی قرار گرفته، ابعاد جوهری فهم (واعظی^۱، ۲۰۱۲) است.

به این معنا که فهم دارای چه ابعاد و شرایطی است. در تحقیق حاضر سعی بر آن بوده است که به تبیین ویژگی های ماهیتی میراث ناملموس به عنوان یک

¹ Vaezi

درک اهمیت ضرورت به مثابه اهمیت احساس نیاز، مورد توجه قرار گرفته است.

هر امر انتزاعی، مانند شهر، باید به وسیله تعین‌های تاریخی-اجتماعی تعین شود. این متعین کردن مفاهیم فرایندی بی‌وقفه است و درست از همین روست که مفاهیم همواره با تنشی درونی میان تعین‌های مختلف مواجه‌اند. در واقع این تعین‌ها قرار است به ما بگویند که یک مفهوم کلی چگونه در جغرافیاهای تاریخی-اجتماعی دیگر در عین حالی که همچنان کلیت خود را حفظ می‌کند، اشکال مختلف به خود می‌گیرد. نتیجه این تنش‌ها انضمامی شدن مفاهیم یا آنچه لوفور انتزاع انضمامی می‌خواند است (واقفی، ۲۰۱۶). متعین کردن مقولاتی مانند شهر به واسطه تعین‌ها، به نوعی آشتی دادن امر واقعی با امر اندیشه‌ای است. از آنجایی که هر تعینی ریشه در روابط سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه‌ای خاص دارد، متعین کردن مقولات کارکردی دیالکتیکی دارد. از سویی کلی بودن آن مقوله را حفظ می‌کند و از سوی دیگر آن را به چیزی که پیش از آن نبوده است تغییر می‌دهد. به بیانی دیگر، متعین کردن مفاهیم متضمن تعمیم امر جزئی به امر کلی است (همان).

برای درک میراث ناملموس و ملموس کردن آن به عنوان یک مسأله، ابتدا سعی می‌کنیم به چند پرسش اساسی پاسخ دهیم تا نشان دهیم میراث ناملموس یک مسأله است و مسأله‌مندی آن در شهرهای امروز، خود یک مسأله است. اما مسأله چیست؟ و مسأله‌شناسی چیست؟ این موضوع که اهمیت کانونی در اندیشه فوکویی دارد را فاضلی به نقل از فوکو به این صورت تعریف می‌کند:

"مسأله سازه‌ای اجتماعی و گفتمانی است و برآیند موقعیت تاریخی معینی است. در این موقعیت معین، این امکان فراهم می‌شود تا جامعه از خود پرسش کند و در عین حال این پرسش‌های جامعه نیز به واسطه محقق و اندیشمندی رؤیت

تحقیقات فراوانی به اهمیت میراث ناملموس به عنوان یک مسأله شهری و به عنوان بخشی از مسأله میراث در ساختار شهری اشاراتی داشته‌اند اما تحقیقات کمتری به جوهره و ماهیت این مسأله به عنوان یک زبان فهم پرداخته‌اند (نمودار ۱). از این رو ضمن تلاش برای توسعه فهم انتقادی از مسأله شهری، بررسی جامع و انتقادی از تعامل دوسویه بین شهرنشینی و میراث ناملموس فرهنگی و استخراج نتیجه‌گیری‌های نظری و بسط مفهومی میراث ناملموس شهری با تأکید بر حفظ تنوع فرهنگی در محیط‌های شهری مورد توجه بوده است.

نمودار ۱. میراث ناملموس به عنوان یک زبان

۴/۱ ساخته شدن مسأله

برای نگاه دقیق‌تر به مسأله میراث ناملموس در شهر، ابتدا باید میراث ناملموس به عنوان یک مسأله مورد بحث قرار گیرد. اهمیت و ضرورت این امر، همان فهم مسأله و درک ضرورت مسأله است. یعنی چه زمانی و تحت چه شرایطی میراث ناملموس می‌تواند به عنوان یک مسأله در نظر گرفته شود، و چه زمانی شهروندان که همان مصرف‌کنندگان و در عین حال تولیدکنندگان میراث ناملموس هستند، "احساس مسأله" می‌کنند؟ آیا بدون احساس مسأله کردن در یک موضوع و درک دقیق آن، می‌توانیم در مورد اهمیت آن پیشرفتی داشته باشیم؟ از این رو

^۱ Vaghefi

با این حال استدلال منطقی به عنوان روشی برای دسته‌بندی سه تایی بالا، برای تحقیقاتی که به دنبال ایجاد "نظمی منطقی در مفاهیم پراکنده قبلی"، "ارتباط میان اجزای دانش"، و "شفافیت نظری" هستند، می‌تواند به کار آید (طغرای و همکاران: ۲۰۲۰: ۱۱۶). از این منظر رویکرد روش‌شناسانه مقاله حاضر ذیل آن قابل طبقه‌بندی است.

واقفی در رابطه با روش‌شناسی در مطالعات شهری می‌گوید: در نظر گرفتن شهر به مثابه ابژه‌ای ممکن، پای امکان‌ها و از این رو پای پراکسیس را به میان می‌کشد. اگر شهر را نه به سان پدیده‌ای صرفاً عینی و خارجی، آن‌طور که سنت دورکیمی در روش‌شناسی‌اش بدان اصرار دارد، بلکه به عنوان افقی برای رسیدن در نظر بگیریم آنگاه پرابلماتیک شهر شکلی جدید به خود می‌گیرد. دیگر در پژوهش‌ها نه از توصیف واقعیت بلکه از شرایط امکان تحقق پدیده‌ها باید سخن گفت. این صورت‌بندی جدید از امر شهری همچنین پای ضرورت روش دیالکتیکی را در فهم رشد و تغییر ابژه‌های بالقوه به میان می‌کشد (واقفی، ۲۰۱۶).

پژوهش نظری حاضر با بررسی ابعاد و زوایای مفهومی و در عین حال عینی میراث ناملموس فرهنگی به عنوان یک مسأله شهری، علاوه بر تلاش در جهت درک آن به عنوان یکی از "زبان‌های فهم ساختار شهر"، سعی دارد تا اهمیت خوانش این زبان را در قالب یک "فهم نظری از شهر" که کمتر به آن پرداخته شده است ارائه کند.

به منظور ارائه یک صورت‌بندی مفهومی، ابتدا "میراث ناملموس فرهنگی" در قالب یک مسأله مورد بحث قرار گرفت. سپس بر پایه منطق روش‌شناختی پژوهش، ضمن توجه دادن به ضرورت فهم مسأله، و با حرکت از استدلال گادامر، و تبیین میراث ناملموس به عنوان یک زبان فهم مسأله شهری، کوشش شده تا ابعاد این فهم در بستر شهری در یک چارچوب اقناع‌کننده و نوآورانه مورد

پذیر و روایت پذیر می‌شود و به سخن در می‌آید" (فاضلی، ۲۰۲۰: ۲۱۵). مطابق با این تعریف، می‌توان استدلال کرد که میراث ناملموس نیز به عنوان یک مسأله، سازه‌ای اجتماعی و یک تولید اجتماعی است و همواره در دوره‌های مختلف تاریخی یک شهر متأثر از گفتمان غالب و پارادایم‌های موجود به صورت یک برآیند تاریخی معین نقش ایفا می‌کند.

۴٫۲ میراث ناملموس یک مسأله شهری

ماهیت میان‌رشته‌ای طراحی و مطالعات شهری و رویکرد عینیت‌گرایی آن به شهر، توسعه ادبیات و نظریه‌های علمی به واسطه سایر رشته‌های مرتبط با این موضوع را ضروری نموده است. از سوی دیگر تحول فضاهای عمومی شهری متأثر از نیروهای اقتصادی و سیاسی فرادست، و در روی دیگر سکه شخصی شدن امر شهری، پاسخگویی رویکردهای کلاسیک مطالعه این فضاها در دانش طراحی شهری را با چالش مواجه ساخته و نگاه عموماً طراحانه و تخصص‌محور طراحان شهری به فضاهای شهری را تعمداً به ابعادی چون روابط قدرت، مصرفی شدن و مرزهای نامرئی ناشی از نظام طبقاتی جامعه در فهم این فضاها جلب نموده و در نتیجه اتخاذ نوعی رویکرد علمی انتقادی و مسأله محور را اجتناب‌ناپذیر کرده است (طغرای^۱ و همکاران، ۲۰۲۲: ۱۲۵). تمامی ابژه‌ها شامل مردم، سازمان‌ها و گفتمان‌ها همگی دارای «قدرت علی» هستند، یعنی توانایی این را دارند که چیزی را تولید کنند یا کاری را انجام دهند. در مقایسه با مدل‌های اثبات‌گرایانه باید گفت روایت‌های انتقادی به دنبال آشکار کردن رابطه علی-معلولی و نه فقط ظهور پدیده‌های توسعه شهری و منطقه‌ای و نشان‌دهنده وحدت جدایی‌ناپذیر بین فرم‌های فضایی و فرایندهای اجتماعی هستند (مشکینی^۲ و همکاران، ۲۰۲۲: ۸۸).

با توجه به طبقه‌بندی‌های مرسوم روش‌شناسی تحقیق، پژوهش‌های نظری ذیل هیچ‌یک از سه روش کمی، کیفی یا ترکیبی طبقه‌بندی نمی‌شوند.

² Meshkini

¹ Toghraei

میان‌رشته‌ای مسأله شهری و حوزه‌های مرتبط با مطالعات شهری کمک کند. این رویکردهای میان‌رشته‌ای می‌تواند مورد استفاده پژوهشگران مطالعات انتقادی حوزه شهری قرار گیرد.

مفاهمه قرار گیرد. بر این اساس اهمیت پژوهش حاضر در ارائه رویکرد و چشم‌اندازی میان‌رشته‌ای است که از طریق یک صورت‌بندی مفهومی و به منظور افزایش افق شناختی - تحلیلی موضوع میراث فرهنگی تلاش کرده تا به روشن‌تر شدن فهم

۵ یافته‌ها و بحث

۵/۱ میراث ناملموس و فهم مسأله

پدیده‌ای که اغلب به‌عنوان انقلاب میراث (Loulanski, 2006: 207)، و احیای میراث شناخته می‌شود، اهمیت روزافزون "گذشته ما" را برجسته می‌کند. علاقه و نگرانی نسبت به میراث در میان گروه‌های متنوعی مانند جوامع محلی، دولت‌ها، دانشگاهیان، کسب‌وکارها، توسعه‌دهندگان و سیاست‌گذاران و گردشگران افزایش یافته است. این "گردش میراثی" و افزایش تعداد گروه‌های علاقه‌مند به میراث، دیدگاه‌ها، تعاریف و نگرش‌های متعدد، مفهوم و زمینه مطالعات میراث را پیچیده‌تر می‌کند و مسأله میراث را به‌عنوان یک مسأله حوزه عمومی و اجتماعی مطرح می‌کند و آن را به موضوعی چندرشته‌ای بدل کرده است. با این حال، میراث فرهنگی هنوز فاقد حضور قوی و منظم و یک چارچوب مرجع و پژوهشی مورد توافق همگان است (Pearce, 1998: 9). با وجود پیچیدگی‌های مفهومی میراث ناملموس، نظریه‌پردازان و متخصصان اتفاق نظر دارند که میراث فرهنگی با تمامی مناقشات و ناهمخوانی‌هایش، می‌تواند از طریق یک دید گسترده‌تر، و گفتگوی نظری و عملی، با رعایت توازن منافع و اهداف مشترک، مورد مذاکره و مدیریت قرار گیرد. اگرچه، دستیابی به چنین اجماعی نیازمند یک چارچوب مرجع مشترک است که تنوع غنی مبتنی بر ارزش، و پتانسیل عملکردی در حال ظهور میراث را به رسمیت بشناسد و در خود جای دهد.

این پژوهش با بسط مفهوم در حال تکامل میراث ناملموس و ویژگی‌های ذاتی آن آغاز می‌شود و تلاش کرده است تا با ارزیابی و ادغام دیدگاه‌های مختلف و ارائه مفهومی بسط‌یافته از میراث، "میراث فرهنگی ناملموس" را به‌عنوان یک "مسأله" مطرح کند. ما در اینجا با تعریف میراث ناملموس در قالب یک مسأله، سعی در فهم ابعاد مفهومی میراث ناملموس داریم. به همین جهت بعد از تعریف مسأله در قسمت قبل، در اینجا به ابعاد فهم یک مسأله و میراث ناملموس به‌عنوان یک روش فهم، با تأسی از اندیشه گادامر در رابطه با مسأله فهم و چگونگی حصول شرایط امکان آن به‌عنوان یکی از امکانات سوژه شهری خواهیم پرداخت.

۵/۲ میراث ناملموس، شکلی از فهم

فاضلی به نقل از گادامر می‌گوید: مسأله شکلی از فهم است. فهم حاصل از مشارکت، گشودگی، تجربه و دیالکتیک. مسأله‌شناسی، نوعی تشخیص دادن است، اینکه جامعه‌ای معین و در موقعیت تاریخی معینی درباره موضوع حساس شود، آن موضوع را برجسته کند، حول آن موضوع سخن بگوید و تولید گفتار و گفت‌وگو کند و آن را به شیوه‌ای خاص بفهمد، از این طریق مسأله شکل می‌گیرد (فاضلی، ۱۳۹۹: ۲۲۳). دیدن میراث ناملموس به‌عنوان یک مسأله شهری مستلزم درک زوایای خوانش آن به‌عنوان روش و نوعی فهم است. گادامر ویژگی‌های لازم برای فهم و "فهمیدن" را متأثر از "زمان و سنت، زبان و موقعیت" می‌داند. او فهم را به معنای نوعی معرفت نظری و معرفت عملی در پیوند با سویه کاربردی آن

یعنی تأکید بر موقعیت‌مندی مفسر و مسأله‌محور بودن فهم تعریف می‌کند (واعظی، ۲۰۱۲: ۱۴).

خوانش میراث ناملموس با رویکرد مسأله‌شناسانه آلن بدیو به مفهوم حقیقت و مسأله بود و نمود، درک میراث ناملموس در فضای نمادین گفتمان‌های شهری در مواجهه‌ای نشانه‌شناختی، محیط اجتماعی خویشتن و امر شخصی‌شده میراث ناملموس در میان شهروندان، عدم تداوم تاریخی و جهانشمولی مطلق میراث ناملموس شهری در برخورد با دو گفتمان پیوستگی فرهنگی و گسست فرهنگی، مؤلفه‌های دیگری از نوع مواجهه و تفسیر شهروندان در برخورد با میراث ناملموس، و ابعاد فهم ما از این متن شهری قابل خوانش هستند که مورد بحث قرار خواهد گرفت.

ارتباط دو سویه میراث ناملموس و شهر، مسأله محوری مقاله حاضر است که سعی دارد میراث را به‌عنوان یک سازه اجتماعی و انسان‌ساخت و به‌عنوان "شیوه فهم خاص" ترسیم کند. و آن را به‌عنوان بخش مهمی از منظر ذهنی^۱ و نقشه ذهنی^۲ شهروندان مورد بحث قرار دهد. فهم نقشه ذهنی می‌تواند همان فهم منظر ذهنی و راهی برای درک منظر اجتماعی و فرهنگی شهر و شهروندان باشد. (Bianchini and Ghilardi, 2007:282)

۶ بحث

۶/۱ زمان‌مندی میراث ناملموس و فهم شهر اولین ویژگی لازم از نظر او، "زمان‌مندی و سنت" است. فهمیدن در ساحت سنت. سنت ساخت‌دهنده به فهم ماست. یعنی بخش اعظم افق معنایی مفسر - شهروند وابسته به زمان و تاریخ است. انسان به شکل اجتناب‌ناپذیری در سنت به دنیا می‌آید، زندگی می‌کند و در نهایت می‌میرد. اما مواجهه با سنت، که مفهوم مرکزی بحث ما نیز

است، مواجهه‌ای انفعالی نیست. از نظر گادامر فهم همواره در پیوند با موقعیت هرمنوتیکی فرد رقم می‌خورد و پیوسته در ارتباط با موقعیت اینجا و اکنون فرد تعریف می‌شود، به این معنا که انسان هرگز نمی‌تواند در یک موقعیت فراتاریخی بایستد و از آنجا پدیده‌ها را فهم کند (همان، ۲۳). همان‌طور که به‌طور اجتناب‌ناپذیری با سنت اندیشیده می‌شود، در عین حال سنت با شکلی فعالانه، خلاقانه، بازاندیشانه و نقادانه بازآفرینی می‌شود تا در انطباق با شرایطی که در آن قرار گرفته‌ایم، درک صورت گیرد.

ازاین‌رو شهروندان حاملین میراث ناملموس شهری به‌عنوان یک سنت، در عین نفی مصرف غیرانتقادی و منفعل آن هستند. آنچه در این بخش، فهم ما در مورد میراث ناملموس است، باورها، سنت‌های فکری به‌طور کلی و شهری به‌طور خاص است، سنت‌های فکری و دوره‌های تاریخی یا به‌طور کل تجربه تاریخی یک شهر و شهروندان که به‌عنوان مفهومی زمان‌مند، میراث ناملموس یک شهر را تشکیل می‌دهند. مفهوم زمان در مفهوم انسانیت ذاتی است، و در این آگاهی از زمان^۳، بیش از هر چیز سنگینی گذشته را احساس می‌کنیم.

از سویی دیگر میراث ناملموس در زمان حال، به‌عنوان «اهداف معاصر گذشته» است، «بخشی از گذشته است که در حال حاضر برای مقاصد زندگی معاصر انتخاب می‌کنیم. خواه این اهداف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی باشند، خواه اجتماعی. یعنی همان‌طور که بسیاری از محققان در زمینه میراث اظهار می‌کنند، ارزش یا ارزشی که به میراث نسبت داده می‌شود کمتر در "ویژگی‌ها و شایستگی‌های ذاتی" آن یافت می‌شود و بیشتر در مجموعه‌ای پیچیده از ارزش‌ها، خواسته‌ها و حتی اخلاقیات معاصر است که مشمول زمان می‌شود و بدیهی است که با گذشت زمان مستعد تغییر نیز است. یعنی پدیده‌ای زمان‌مند و در حال رشد، همراه با

³ Awareness of time

¹ mind scape

² mental map

به‌عنوان شکلی از عمل اجتماعی و فرهنگی - ذخیره‌ای فرهنگی برای استفاده مردم و "شیوه‌ای از تفکر" و فهم و شکلی از کنش است که هم روش‌های بودن در این جهان را در پیش‌فرض خود دارد و هم پدیدآورنده آنهاست. (Duranti, 2008: 271) زبان از این‌رو یک میراث ناملموس در شهرها محسوب می‌شود، چه در کلان شهرها، چه در شهرهای متوسط و کوچک‌تر. زبان‌ها به‌عنوان میراث ناملموس از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شوند و دائماً بازآفرینی می‌شوند. کنش‌های گفتاری را می‌توان برحسب بیان و اعمال زبانی^۲ توصیف کرد که نقش مهمی در هویت گروه‌ها و افراد ایفا می‌کند (Smeets, 2004:157). در نتیجه می‌توان گفت در تفسیر ما از زبانمند بودن فهم و ارتباط آن با میراث ناملموس، زبان به‌عنوان یک میراث ناملموس فرهنگی و ابزاری برای فهم جهان فرهنگی پیرامون، و از سویی دیگر میراث به‌عنوان یک زبان و یک متن قابل خوانش یا رسانه یا مدیوم میانجی برای فهم جهان پیرامون است (نمودار ۲). همچنین زبان مطابق با "فرضیه ساپیر-وورف" با تأکید بر ارتباط "زبان، اندیشه، و فرهنگ"، به معنی خلق نوعی جهان‌بینی کلی برای گویندگان زبان است. (Lucy, 1992: 69)

نمودار ۲. زبانمندی فهم میراث ناملموس

تغییر ساختار خودش در طول زمان، و پدیده‌ای پویا^۱ که در یک چارچوب زمانی بسیار طولانی به‌عنوان یک فرایند یا شرایط انسانی همیشه در کنار مردم بوده است و مردم آن را مطابق با دغدغه‌ها و تجربیات معاصر خود تولید کرده‌اند (Harvey, 2001:325).

۶،۲ زبان‌مند بودن میراث ناملموس و فهم شهر

زبان به‌عنوان محصولی تاریخی جغرافیای فرهنگی و سرزمینی، عنصری اساسی در هر منظر شهری است. نشانه‌های زبانی در شهرها به خوانش و درک‌پذیر کردن فضا و مکان به شهروندان کمک می‌کنند. ویژگی دوم مورد اشاره گادامر، ارتباط فهم و زبان است.

فهم در نظر گادامر سرشتی زبانی دارد و هیچ زمینه‌ای از فهم انسانی نیست که برحسب برخی چارچوب‌های زبان‌شناختی ساخته نشده باشد. زبان واسطه‌ای است که جهان از رهگذر آن بر ما آشکار می‌شود و منبع و ذخیره سنت و واسطه‌ای است که ما در آن و به واسطه آن وجود داریم و جهان را ادراک می‌کنیم (واعظی، ۲۰۱۲: ۱۷). فهمیدن و فهم شهری به‌طور خاص، زبان‌مند است. یعنی فهمیدن علاوه بر اینکه متأثر از دوره و بستر تاریخی، تاریخ و گذشته‌ای در یک استقرار خاص ساختاری است، زبانمند نیز هست. این مسأله، از دو جهت برای فهم میراث ناملموس مهم است. وجه اول، میراث ناملموس خود یک "زبان فهم" است. یعنی یک مدیوم یا کانال و مسیر فهمیدن است. همان‌طور که زبان علم، زبان هنر، زبان دین یک زبان فهم جهان پیرامون است، میراث ناملموس فرهنگی هم یک نوع زبان فهم است. در بعد دیگر، مسأله خود زبان است. چه زبان در قالب نظام زبان در شکل انتزاعی‌اش (لانگ - Language)، یا گفتار روزمره (Parol) در یک تعریف سوسوری، و چه از نظر انسان‌شناسی زبان‌شناختی - زبان و سخن گفتن

^۲ Linguistic practices

^۱ Dynamic phenomenon

۶/۳ فهم شهری و محلیت

ویژگی سوم فهمیدن، موقعیت‌مندی، در جهان بودن و ارتباط فهم و محلیت^۱ است. با توجه به این مفهوم هایدگری، در جهان بودن اشاره دارد به اینکه آدمیان در جایی در کره زمین سکنی گزیده اند. سکنی گزیدن و استقرار یافتن به معنای بودن و تجربه کردن در جهان است. به همین دلیل است که از نظر هایدگر، کف خانه از سقف آن مهم‌تر است (فاضلی، ۲۰۲۰: ۲۲۸)، چون این زمین است که استقرار ما را تثبیت می‌کند و نقطه‌ای است که ما آن را از آن خود می‌کنیم. تجربه و حس شهری-مکان^۲، بخش مهمی از میراث ناملوس شهری است (Roe, 2016: 346). شهرها مانند موزه‌های زنده، تجربه فضایی، مکانی^۳ و مفهومی منحصر به فردی را ایجاد یا بازتفسیر می‌کنند، یا لاقل در پی یک برند شهری مکان‌مند و ایجاد مکان یا فهم مکان‌مند (Gottdiener, 2000: 98) هستند. مکان غالباً با مفاهیمی چون اصالت و محلی بودن مرتبط بوده است. کاستلز نیز با ایجاد تمایز میان "فضای جریان‌ها"^۴ و "فضای مکان‌ها"^۵ به این موضوع پرداخت (Castells, 1996). "فضای مکان‌ها" از دیدگاه کاستلز، مبتنی بر موقعیت و تجربه‌ای معنادار است و متمایز از مفهوم "فضای جریان‌ها" که معادل مفهوم "نامکان‌های"^۶ مارک اوژه (Augé, 2020: 75) - به معنای مکان‌های شهری ناپایدار و همسان و نه منشأ هویت خاص- است. البته مفهوم نامکان‌های بی‌رنگ‌بو، به واسطه تلاش و تمایل بسیاری از اماکن شهری برای شناسه‌دار و منحصربه‌فرد ساختن خود مورد نقد قرار گرفته است (Jaffe and Koning, 2022: 28). بنابراین ویژگی سوم فهم، همان مسأله‌مندی با جغرافیا و

مکان و بودن است، که (Appadurai 2003) نیز از آن به عنوان "تولید محلیت" نام برده است.

نباید تصور کرد که تنها در زبان یا صرفاً در زمان زندگی ممکن است، بلکه در جهان و محلیت هم زندگی میسر است. میراث ناملوس، یکپارچگی میان زبان، زمان و جهان را برای شهروند میسر می‌کند و نقطه اتصال آنهاست. از این رو می‌توان گفت اگرچه میراث ناملوس، در برخی موارد، تحت تاثیر هژمونی میراث فکری و فرهنگی "در جریان" قرار می‌گیرد همراه با ابعاد مفید و هم مخرب، اما همچنان از دیدگاه انسان‌شناسان بافت محلی و محلیت مورد توجه است (Berliner, 2013: 72). ایوانس در این رابطه به نقل از پرات به اغراق‌آمیز بودن "مرگ فاصله" تأکید می‌کند. (Evans, 2009: 33)

با توجه به سه ویژگی ذکرشده، وقتی از تجربه فهمیدن یا تفسیر میراث ناملوس فرهنگی، صحبت به میان می‌آید، باید گفت چه کسی؟ در چه زمانی؟ در کجا؟ و با چه زبانی؟ در حال فهم یا تفسیر است. از این رو همان‌طور که اشاره شد، میراث ناملوس فرهنگی در شهر، نوعی فهم و تفسیر، و خود یک زبان فهم جهان پیرامون است و در اتمسفر شهری، به عنوان امری پویا، و در ارتباطی دوسویه^۷ به عنوان میانجی شناختی و حسی بین شهر و شهروندان (Castillo-Villar, 2018: 35)، ضمن جابه‌جایی مرزهای سنتی بین مکان‌ها و فضاها و مردم، گذشته، حال و آینده جامعه را در چشم‌انداز شهری به هم پیوند می‌زند.

۶/۴ مسأله بود و نمود

در سطح فردی به اشتراک گذاشته می‌شوند، به مردم گره خورده است. (Jigyasu, ۲۰۱۴: ۱۳۱)

⁴ Space of flows

⁵ Space of places

⁶ Non-place

⁷ Bilateral communication

¹ Familiarity and Locality

² Sense of place

³ فضاهای عمومی می‌توانند به شکل میدان‌ها یا مسیرهای عمومی باشند که از طریق میراث ناملوس تعریف شده توسط انجمن‌های مذهبی یا معنوی و سیستم‌های اعتقادی یا خاطرات مرتبط با رویدادهایی که در سطوح مختلف از یک جامعه بزرگ‌تر تا گروه‌های اجتماعی متمایزتر مانند خانواده‌ها، قومیت‌ها و حتی

نگاه به میراث ناملموس شهری در بین شهروندان و شهر، علاوه بر تقویت نمودهای میراث و سواد میراث - به عنوان امری که عدم نمود عینی آن به معنای عدم وجود آن نیست - که در ابتدای این بخش به آن اشاره کردیم، درک حقیقت و واقعیت وجودی یعنی بود و نمود میراث ناملموس فعلی شهر مهم است. یعنی توانان شناخت تاریخ شهر، شناخت و درک نحوه مواجهه شهروندان امروزی و معاصر و نسل جوان با آن به عنوان یک بعد فردی و در عین حال هویت جمعی. این مواجهه بخش مهمی از میراث ناملموس شهری خلاق امروزی را نیز تشکیل می‌دهد که شاید هنوز چندان نمود عینی و همه‌گیر ندارد و یا به دلایلی فرصت بروز و نمود به عنوان یک گفتمان پیدا نکرده است. اینکه حقیقت میراث ناملموس شهری و فرهنگی متشکل از تصور نسل آینده و نسل خلاق به عنوان طبقه غالب شهری (Graeme and Foord, 2006: 154)، که پیش‌تاز دگرگونی فضای شهری با مصرف خلاق خواهند بود دقیقاً چه چیزی خواهد بود نیز می‌تواند در تغییر و تعریف بود و نمود میراث ناملموس آینده و چشم‌انداز فرهنگی شهرها نقش مهمی داشته باشد. به این معنا که این گروه‌ها نیاز به ابراز وجود و بروز نمودهای هویتی دارند و میراث ناملموس به عنوان بخشی از ارزش‌های فرهنگی این گروه‌ها مستعد تغییراتی است که در پی توازن میان بود و نمود (فاضلی، 2013: 235)، به اقتضای فهم جدیدشان و شاید در تضاد با وضعیت موجود قرار دارد. این امر حتی می‌تواند تصور ما از شهر آینده و مفاهیمی چون ایجاد حافظه شهری در پارادایم‌های جدید از تعریف شهروندی و شهروندانی که کم‌حافظه‌ترند، خاطره شهری در زمانی / در طول زمان و دیاکرونیک را دچار تغییر کند و کفه ترازو را به سمت تجربه شهری هم‌زمانی/سینکرونیک سنگین‌تر کند.

۶/۵ تولید فضای نمادین

بخشی از تصور یا فهم مفهوم شهر یک امر ذهنی است. شهرها آیین نمادین گفتمان‌های موجود در خود هستند، که می‌توان آنها را "نمادهای گفتمانی"

رویکرد مسأله‌شناسانه مهم دیگری که باید در شهرها به آن توجه داشت، درک وجود میراث ناملموس فرهنگی به عنوان یک مسأله شهری از منظر هستی‌شناسانه آلن بدیو به مفهوم حقیقت است، حقیقت امر ناشناخته (Badiou, 2007: 331) و نفی یا اثبات آن به عنوان یک حقیقت شهری. به تعبیر بدیو، امر ناشناخته چیزی است که ما درباره آن سکوت کرده‌ایم و صحبت نمی‌کنیم، چیزی که ممکن است باشد یا نباشد، ولی ما فعلاً از آن چیزی نمی‌دانیم یا حداقل، درک آگاهانه و یا انتقادی و روشن از آن نداریم و شناختی نسبت به آن نداریم (فاضلی، ۲۰۲۰: ۲۳۴). این موضوع با وجه مهم‌تری از درک میراث ناملموس شهری در بین شهروندان، یعنی با "سواد میراثی شهروندان"، که همان میزان دانش و آگاهی از بود و نمود آن است. یعنی درک مسأله‌مند شهروندان نسبت به حقیقت حضور فهمی فراتر از کالبد شهری، که همیشه در سطح آگاهانه شناخت تجربه نمی‌شود. این فهم شهری بسیار متکثر است و در عین حال در یک شرایط زمینه‌ای و اجتماعی و تاریخی نابرابر فرصت حضور و بروز متفاوتی خواهد داشت.

بدیو معتقد است در امور تاریخی، اجتماعی یا فرهنگی، رابطه بین دانسته‌ها و ندانسته‌ها، رابطه مسأله‌مندی است. بین بود و نمود چیزها نوعی مسأله را تشخیص می‌دهد. او این‌طور بیان می‌کند که در امور طبیعی، بود و نمود چیزها متناظر و یکسان است، هر چیزی که هست، کم و بیش نمودی دارد، اما درباره سیاست، تاریخ و جامعه این‌طور نیست. این‌طور نیست که هر چیزی که در زندگی اجتماعی هست، نمود هم داشته باشد. میراث ناملموس شهری نیز به عنوان بخشی از فرهنگ شهر از این مسأله مستثنی نیست. انسان‌ها، واقعیت‌ها و رخداد‌های زیادی در جهان انسانی و تاریخی وجود دارند، اما نمودی ندارند، دیده نشده‌اند و حتی از کانون توجه جامعه حذف، طرد و تهنشین شده‌اند، یا مدت‌ها بعد بازگشته‌اند و یا در قاب یک خاطره شهری باقی مانده‌اند. از این‌رو در

به وسیله تعداد زیادی از کردارهای شهر ایجاد شده است که خودشان را به عنوان شهر استعاری یا مهاجرتی در اشکال ثابت محیط مصنوع تثبیت کرده اند (همان، ۲۱۸). این تخصیص مجدد و تحقق فضای شهری از طریق تعداد زیادی از کردارهای اجتماعی و فردی در سطح خرد در حیات روزمره شهر را رابان نرم شهر (همان) توصیف می کند. شهروندان یک شهر حاملین بخش مهمی از این میراث هستند که دربرگیرنده مجموعه ای است از ارزش ها و معانی با عناصری مانند احساسات، حافظه، دانش و تجربیات فرهنگی. اگرچه شهرهای در معرض جهانی شدن نیز با مجموعه ای از مکان ها و تجارب و درهم آمیختگی های خودانگیخته مختلفی از جهان های اجتماعی- فرهنگی ناهمگون تحت عنوان "محیط اجتماعی بسط یافته" روبه رو هستند (همان: ۲۲۸). از این رو می توان ضمن توجه به میراث ناملموس ناهمگون در پاسخ به چگونگی تصویر شهر آینده که در انتهای بخش قبل مطرح شد، به تولید فضای نمادین متکثر و ناهمگون در یک مواجهه نشانه شناختی نیز اشاره کرد. یعنی توجه به تنوع و متکثر بودن طیف نمادین شهر به عنوان بخشی از بینش عامیانه جمعیت که متشکل از معانی و نمادگرایی احساسی شهروندان است. (Schut, et al., 2011:29)

۶/۶ محیط اجتماعی خویشتن

محیط اجتماعی خویشتن، بر توسعه قلمرو نمادین خویشتن (دورشمیت، ۲۰۰۰: ۲۱۶) افراد که به فراسوی محلّیت تأکید دارد وابسته است. میراث ناملموس شهری، که پیش از این در معنای محدودشده نمادهای وحدت جمعی و ملی یا غرور ملی دیده می شده، به پدیده ای گسترده تر تبدیل شده است، به امری شخصی، فراگیرتر، دموکراتیک و بی مکان تبدیل شده است و می تواند تجربه گروه های اجتماعی مختلف باشد. یعنی از امری اقتدارگرا با نگاهی از بالا به پایین، به امری محلی،

نامید. علیرغم این واقعیت، خوانش شهر با توجه به ارتباط چند حسی مخاطب، جامعه پیرامون و اشیاء، که منجر به درک متفاوت شهری و دنیایی غیرگفتمانی و گاه ضد روایت می شود، همیشه بازنمایی محض یا به تعبیر فوکو محصور در گفتمان های غالب و متأثر از برتری قدرت گفتمان در تولید دانش و فهم، نیست (Melis and Chambers, 2021: 2). نمادهای شهری به عنوان مؤلفه هایی که توسط ناظر خوانش می گردند معنای محیط را در ذهن متبادر می کنند (همتی، ۲۰۲۲: ۵۹)، و از عناصر مهم بیان معنا و ایجاد حس هویت در شهرها محسوب می گردند (لطفی و محمدی، ۲۰۲۲: ۶۲). تصویری که شهروند از شهر به عنوان یک مفهوم دارد، یا به طور تقلیل یافته تر، خاطره شهری، و تجسم از یک شهر به عنوان امری نمادین، بخش مهمی از میراث ناملموس شهری را تشکیل می دهد. اگرچه می توان این مسأله را به مجموعه ای از کنش های معطوف به معناسازی از طریق مصرف نشانه ها در فضای عمومی شهر نیز تعمیم داد اما این تصویر یا تولید فضای نمادین و ذهنی، بیشتر اوقات در خارج از کنش تعریف می شود. دورشمیت به نقل از کاسیرر تولید فضای نمادین در خارج از فضای کنش را گذار پیوسته از ادراک حسی- فیزیکی به ادراک مفهومی در تجربه شهری یک شهروند از دیدن کل شهر تعریف می کند (دورشمیت، ۲۰۰۰: ۲۲۵). ادراک حسی- فیزیکی بدین معناست که یک پدیده باید بی واسطه به وسیله حواس ادراک شود، اما در سوی دیگر، ادراک مفهومی به معنای جدایی از بی واسطگی حسی و کسب ادراک با واسطه یا چکیده ای نمادین از جنبه های مرتبط فضاهای اطراف است. میراث ناملموس فرهنگی شهر بخش عمده ای از ادراک مفهومی و چکیده نمادین فضای شهری است. این چکیده نمادین یا فضای نمادین که به تعبیر دو سرتو، شهر استعاری در شهر فیزیکی است،

³ Dürschmidt

¹ Hemmati

² Lotfi & Mohammadi

واقعیت نه اهمیت، الزام به داشتن "سواد میراثی" شهروندان را مورد تردید قرار می‌دهد. یعنی گاهی و شاید در اکثر اوقات بی توجهی و بی تفاوتی به میراث به‌طور کل و میراث ناملموس به‌طور خاص از این نگاه، بیشتر نه به دلیل بی‌اهمیتی آن میراث، بلکه از مهم شدن و تنوع و افزایش انواع بسیار زیاد دیگر برنامه‌ها و بازنمایی‌های فرهنگی و شهری در محیط بسطیافته شهری باشد. مانند دیجیتالی شدن فضای روزمره که این امر را تشدید می‌کند. این مسأله بیشتر در کلان‌شهرها روی می‌دهد، که شاهد شهروندان اشباع‌شده از حجم تنوع هستیم که شاید به مقتضای کلان‌شهرها است. البته بعضی شهرهای کوچک‌مقیاس، برعکس، به فقر بازنمایی مناسب نیز مبتلا هستند که می‌تواند دلایل بسیار گوناگونی داشته باشد. با گذار به دوران پسامدرن، نگرش به نوع مواجهه شهروندان با میراث ناملموس شهری از منظر مفهوم محیط اجتماعی خویشتن، منجر به گردش توجه از ابنیه شهری به مردم (شهروند)، نیز هم‌سو با چرخش پارادایمی برنامه‌ریزی و نسل آخر پارادایم‌های دموکراسی و آگونیسم در برنامه‌ریزی‌های شهری است که بر اصل مخالفت، تکرگرایی، خلق فرصت‌های برابر برای همه شهروندان و ذی‌نفعان تأکید دارد (کریم‌زاده و داودپور، ۲۰۱۸: ۱۱۹).

۶/۷ میراث ناملموس به‌عنوان یک سنت یا تغییر سنت، عدم تداوم تاریخی مطلق و عدم جهانشمولی مطلق

اگر بخواهیم میراث ناملموس شهروندان را منبع فرهنگی و سبک زندگی آنها یعنی بازگشت به سنت بدانیم یعنی سنت شدن یک نگرش خاص، چگونه باید در شهرهای در حال توسعه و تغییر به آن نگاه کرد؟ این مسأله در زندگی و شهرهای در حال هوشمند و مدرن شدن در کجا قرار می‌گیرد؟

شخصی و جامعه‌محور تبدیل شده است. در عین حال با وجود تجربه مشترک، با عدم تجربه حسی و شناختی مشترک شهروندان از میراث ناملموس شهر نیز تعریف می‌گردد.

تجربه شهری شخصی و عرفی‌شده، و میراث ناملموس، لزوماً یک تجربه جمعی مشترک نیست، همان‌طور که نرم شهر یک فرد/شهروند نمی‌تواند تمامی محتوای یک شهر را پوشش دهد (تأکیدی بر مسأله "بود و نمود")، و فقط ویژگی یک یا یکی از انواع چشم‌اندازها را دارد. از این جهت میراث ناملموس شهری، میراثی بین نسلی، بین‌الذهانی و بین‌المتنی و یک تابلوی بریکولاژ یا اقتباسی است. قلمروی بین افراد و مکان‌ها بسیار گسترده‌تر شده است و تکرر نظام‌های انتزاعی یک شهر، ضرورت پذیرش یک میدان تجربه گسیخته و چندگانه را می‌طلبد. (Eichler, 2020)

مطابق با این رویکرد، میراث پدیده‌ای واحد نیست. اگر چه این تصور در مورد شهرهای با حکمرانی بسته هم‌خوانی ندارد، یعنی گاهی با وجود یک گپ شناختی بین فرد و گفتمان غالب (Castillo-Villar, 2018: 35) برخی از وجوه میراث ناملموس تحت تحریف و فشار قرار می‌گیرد، اما به‌طور اجتناب‌ناپذیری به‌عنوان یک دانش یا سنت یا احساس به‌ارث‌رسیده، با دلایلی که ذکر شد، می‌تواند بخشی از میراث یک شهر باشد. همان‌طور که اشاره شد، شهرها تکرر فراوانی در رابطه با محیط اجتماعی و فرهنگی خود دارند، و نمی‌توان تجربه حسی مشترک یا تنها یک تجربه حسی مشترک ایجاد کرد. بسیاری از شهروندان در تقابل با بازار و ویرین میراث محیط‌های ساخته‌شده به‌واسطه گفتمان‌های غالب شهری و عموماً برنامه‌ریزی شده از بالا، دست به انتخاب آزاد می‌زنند. ضمن وجود انتخاب‌های آگاهانه، انتقادی و هدفمند، لزوماً نیز همواره این مسأله از سر آگاهی و هدفمندی نیست. گاهی این بی‌توجهی عمومی و گذرای در انتخاب،

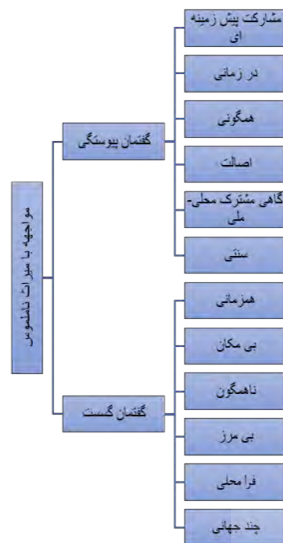
¹ Karimzadeh, D., & Davoudpour

میراث ناملموس شهری پیوستگی و تداوم تاریخی مطلق و یا جهانشمولی و فراگیری مطلق ندارد. تداوم تاریخی مطلق بدین معنی که هیچ سنتی، شکل اولیه خود را حفظ نمی‌کند. اگرچه می‌توانیم مسأله کاهش سطح آگاهی مشترک و تغییر حافظه شهری - محلی با سیاست‌های حافظه‌ای عامدانه را به‌عنوان یک ترومای فرهنگی (ذکایی و والا، ۲۰۲۰: ۱۶) جدی برای شهرها و شهروندان بپذیریم اما در عین حال، بخشی از این فراموشی لزوماً یک آسیب هویتی نبوده و متأثر از نوع تاثیرپذیری و به اقتضای جریان و شبکه اطلاعات امروزی و بسته به نگرش شهروندان امروزی در تفاوت‌گذاری بین "مرجع" یا "منبع" بودن برخی سنت‌های موجود است. عدم داشتن "پیش‌فرض‌های آگاهی" و آگاهی کافی "زمینه‌ای"، یعنی عدم آشنایی به میراث ناملموس، می‌تواند برخلاف پیوستگی سنتی، جامعه را دچار گسست کند. اما از طرف دیگر، باید به این مسأله نیز توجه کرد که سواد میراثی شهروندان، جهان-محلی، چندجهانی، جهان‌وطنی، فرامحلی و یا بدون مرز و حتی دیجیتالی شده است و رسانه‌ها به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان میراث فرهنگی دیجیتال نیز شناخته می‌شوند (Hennessy and Fraser, 2012: 33). از سویی دیگر، علاوه بر تصور جهانی، در بعد ملی در برخی کشورها چون ایران نیز، ترکیب جمعیتی نامتجانس شهرها (قومی، زبانی، دینی) می‌تواند باعث دوری از تک صدایی یا داشتن فقط یک گفتمان غالب در عین حفظ مفهوم ملی، و دوری از اصرار به میراث ناملموس واحد، و پتانسیل و فرصتی باشد برای بهره‌مند شدن شهروندان از میراث ناملموس بسیار متنوع در شهرهای خلاق فرهنگ محور (قربانی^۲ و همکاران، ۲۰۱۳: ۱). اما در بعد محلی و منطقه‌ای برخی شهرهای کوچک‌تر همچنان می‌توانند برنامه‌ریزی‌های هویتی و یکپارچه‌تر داشته باشند و میراث سنتی به‌ارث‌رسیده آنها در برنامه‌های شهری مورد توجه قرار گیرد.

موضوع اخیر در سیاست‌های هویتی و همچنین ابراز سبک مصرف توسط شهروندان مدافع محلی‌گرایی قابل مشاهده است. در سال‌های اخیر محلی‌گرایی به مد و نشانه‌ای از تمایز اجتماعی تبدیل شده است. نمونه‌های آن "محلی‌خورها" هستند که اصرار به خوردن فراورده‌های محلی دارند که غالباً از بازارهای کشاورزان محلی و یا فروشگاه‌های بزرگ اعیانی خریداری می‌شوند (جفی و کانینگ^۳، ۲۰۱۶: ۱۴۱). تأکید بر مصرف محلی در بین مدافعان محلی‌گرایی که بر مزایای زیست محیطی و اجتماعی تأکید دارند، سبک غذا و سبک پخت به‌عنوان بخش مهمی از میراث ناملموس، امروزه نه تنها به‌عنوان یک امر سنتی، که عنصر مهمی از فرایندهای تمایز طبقاتی نیز به شمار می‌آید. این رفتار مصرفی البته در رابطه با استفاده از زبان محلی نیز در محیط‌های شهری توسط جوانان در بسیاری از شهرها نیز رایج شده است. این رفتارها به‌عنوان بخشی از "جغرافیای مصرف شهروندان"، به نحوه مواجهه آنها با میراث ناملموس مرتبط و قابل تعمیم است. به این معنا که اگرچه این تصور محلی گاهی در تضاد با سبک‌های بین‌المللی است اما نشان‌دهنده ماهیت به‌شدت محلی و وفاداری محلی گروه‌های شهری و "عدم جهانشمولی مطلق" فضاهای در جریان و نحوه مصرف یا بازتولید میراث ناملموس را نشان می‌دهد. ازاین‌رو می‌توان گفت اگرچه میراث ناملموس فرهنگی از بستر محلی خود جدا شده، رسانه‌ای شده و یا به طرق مختلف بازنمایی و مصرف می‌شود، اما بررسی هر دو گفتمان "گسست فرهنگی" و "پیوستگی فرهنگی" در شهرهای با سنت‌های فرهنگی و اجتماعی گوناگون در مواجهه با مسأله میراث ناملموس شهری می‌تواند مورد توجه قرار گیرد و با یک نگاه انتقادی یعنی تأکید بر امر ممکن به جای امر بالفعل به مسأله تخیل شهری شهروندان نگریست که چه کسی چه چیزی را

³ Jaffe & Koning¹ Zokaei & Vala² Ghorbani

چگونه به عنوان میراث ناملموس شهری می پذیرد
(نمودار ۳).

نمودار ۳. دو گفتان گسست فرهنگی و پیوستگی فرهنگی در مواجهه با میراث ناملموس فرهنگی

۷ جمع بندی و نتیجه گیری

می توان آن را "اسطوره مدرن شهری" نامگذاری کرد، یعنی محصول و تولیدی معاصر شکل پذیرفته از گذشته. پویایی و تکثر در میراث ناملموس صرفاً یک امر معناشناسانه نیست، ضمن تکثر در مصرف به عنوان تمایز و سرمایه فرهنگی و نیز اقتصادی، در ساختار میراث نیز با چندگانگی مقیاسی در سطح جهانی، ملی، محلی، شخصی روبهرو هستیم. یکی دیگر از جنبه های مهم میراث ناملموس که اشاره شد، ماهیت پویای آن است که به طور مداوم در حال تحول و انطباق با نیاز به تغییر است. از این رو در عین سنتی بودن که به آن به عنوان یک قابلیت بالفعل اشاره شد، منطبق با دوره معاصر و در عین حال زنده است. تجلی آن در مناظر تاریخی - شهری را باید از منظر انطباق و تغییر جوامع محلی با بافت اجتماعی و اقتصادی جدید نگریست. در واقع، با توجه به اینکه میراث فرهنگی ناملموس دائماً بازآفرینی می شود، اصطلاح «اصالت» که در مورد میراث

مقاله حاضر با هدف توسعه فهم انتقادی و پاسخگویی به این پرسش که چگونه می توان از دریچه میراث ناملموس به فهم متفاوتی از مسأله شهری دست پیدا کرد سعی در بیان ابعاد نظری این موضوع به عنوان یکی از روش های فهم متن شهری داشته است. آنچه مفهوم میراث ناملموس فرهنگی شهر را به عنوان یک مسأله فرهنگی از میراث ملموس شهری متمایز کرده، زنده بودن، در جریان بودن، پویایی، انعطاف پذیری و تطبیق پذیری آن، خودبازسازی و دیالکتیک، ظرفیت همراهی آن با جریان های فعلی و مدرن زندگی شهری است. آمیخته بودن و گره خوردن میراث ناملموس با فرهنگ عامه و زندگی روزمره، فرهنگ محور بودن، گوناگونی و تنوع در عین خاص بودن، آن را به یک موضوع فرارشته ای و به مسأله ای اجتماعی، انسان شناختی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، نسلی، هنری، تاریخی و مدرن تبدیل کرده است. از این رو

فرهنگی ملموس به کار می‌رود و یک مزیت است، در شناسایی و حفاظت از میراث فرهنگی ناملموس ارزش مضاعفی ندارد (Jigyasu, 2014: 134). راستی‌آزمایی و تصدیق اصالت در منظر شهری - تاریخی به واسطه شناخت جمعی، یعنی شناخت بین‌الذهانی که جامعه بر اساس مجموعه‌ای از قوانین و ارزش‌های قابل تغییر در طول زمان به دنبال آن است، صورت می‌گیرد. ارزش از طریق فعالیت‌های گذشته و حال، حافظه و آگاهی، و روابط اجتماعی فرهنگی که در فضا و زمان در منظر شهری تاریخی رخ می‌دهد، به مکان اعطا می‌شود.

کثرت و عدم اجماع معنایی به عنوان خصوصیت ذاتی میراث به طور کل و میراث ناملموس به طور خاص است، که نه تنها یک ضعف نبوده، بلکه موجب غنای معنایی آن شده است. در بحث حاضر، برای میراث ناملموس خصوصیت چندمعنایی قائل شدیم. بدین معنا که با توجه به وضعیت‌های تجربه‌شده، مدام در تغییر است و برای فهم آن باید به "زمینه بازخوانی" آن توجه کرد و آن را به عنوان یک "تجربه زمینه‌ای"^۱ در نظر گرفت که با تخیل شهروندان (تخیل به عنوان امری چند معنایی) همبستگی دارد. یعنی به همان اندازه که می‌تواند موضوعی تثبیت‌شده به نظر برسد، می‌تواند از رهگذر تخیل شهروندان، بی‌اعتبار هم بشود. میراث ناملموس شهری، بسته به زمان و زمان‌مند است، و در عین حال در فراسوی تاریخ قرار دارد و بی‌زمان است و قابلیت جدا شدن (به روز شدن) از جنبه تاریخی خود برای ورود به مفهوم یا معنایی در زمان‌های مختلف را دارد.

با حوزه احساس شهری، تجربه حسی شهروند و تجربه حسی شهری ارتباط تنگاتنگ دارد و

حس‌پذیری شهری را تقویت می‌کند، یعنی می‌توان گفت یک "تجربه چند حسی" در شهر است. "شهرهای آیین زدایی شده" را مجدداً پیرایش و بازآفرینی و زیست مند (شهر قابل زیست با میراث) می‌کند، و در سبک زندگی مدرن نیز که یکی از مؤلفه‌های آن فراغت شدن زندگی روزمره و مصرف خلاق است، می‌تواند به عنوان نیروی محرکه و انگیزه کنش عمل کند. به طور دقیق‌تر می‌توان گفت، در فضای عقلانی شده فرهنگ‌های امروزی که به اقتضای عقلانیت مدرن و توجیه و اولویت دهی به سودمندی در تجربه شهری که تمایل و ارجحیت بعد کنشی بر نظری و ذهنی را در آن‌ها شاهد هستیم، میراث ناملموس به عنوان یک امر عینی با سوگیری معطوف به کنش، می‌تواند نقش مهمی را عهده دار باشد. ماندگاری بخش مهمی از میراث ناملموس عید نوروز باستانی در شهرهای حوزه فرهنگی کشورهای فارسی زبان، هند، شمال آفریقا و برخی کشورهای دیگر می‌تواند مصداقی برای موضوع فوق باشد.

میراث به جای مؤلفه‌ای هزینه‌ساز، به یک صنعت ارزش‌آفرین و مولد در دهه اخیر تبدیل شده است و با جذب سرمایه‌گذاری، نقش تعیین‌کننده‌ای در آینده جوامع خواهد داشت. تصور برنامه‌ریزان شهری از آینده پایدار، حفظ پیوند تاریخی گذشته مکان‌های شهری، تداوم میراث ملموس و ناملموس آنها، درک فرهنگ زنده و معاصر در جریان و شکل‌یافته پیرامون آنها و همچنین داشتن پتانسیل شکل‌دهی به منظر آینده شهری است.

مسئله‌ای دیگر عمومی و خصوصی بودن میراث ناملموس شهری بوده است که در قالب محیط اجتماعی بسط‌یافته مورد بحث قرار گرفت. این میراث در محیط شهری می‌تواند موجب مشارکت

^۱ Grounded experience

میراث فرهنگی ناملموس و ویژگی‌های ذاتی آن با ارزیابی و ادغام دیدگاه‌های مختلف و ارائه مفهومی بسط یافته از آن، به‌عنوان یک "مسأله" مطرح گردید. با تاثیرپذیری از آرای گادامر میراث ناملموس را به‌عنوان شکلی از فهم بر شمردیم که متأثر از "زمان و سنت، زبان" و موقعیت‌مندی مفسر است. حضور نشانه شناختی میراث ناملموس در فضای نمادین گفتمان‌های شهری، دخیل بودن محیط اجتماعی خویش‌نمایی مفسر و امر شخصی‌شده میراث ناملموس، و مواجهه شخصی‌شده مخاطبی در برخورد با دو گفتمان پیوستگی فرهنگی و گسست فرهنگی، مؤلفه‌های دیگری از ابعاد مواجهه و فهم جامعه شهری بوده است که مورد بحث قرار گرفت.

با توجه به قلت تحقیقات نظری پیرامون نقش میراث فرهنگی ناملموس در مطالعات شهری، پژوهش‌های مبسوط‌تری برای پیوند نظریه و عمل در این حوزه لازم و ضروری است. کمبود داده‌های میراث ناملموس در ایران و خصوصاً حوزه شهری، با توجه به جابه‌جایی‌ها و فشارهای روزافزون جمعیتی و روند جهانی مهاجرت، برنامه‌ریزی‌های فرهنگ‌محور شهری را برای داشتن یک توسعه پایدار به امری حیاتی در سطح محلی، منطقه‌ای و ملی تبدیل کرده است.

میراث ناملموس فرهنگی، اگرچه در اولین نگاه تصویر عینی از جهان به ما نمی‌دهد، اما دست کم شیوه‌ای از "فهم انسان از خود" در جهان است که موجب تقویت "دانش شناختی شهروندان"، و معنا بخشی به کنش‌های روزمره آنها می‌شود. به زندگی بعد اخلاقی می‌دهد و گاهی در ابعاد اجتماعی و سیاسی، موجب مشروعیت دهی به قدرت و سازمان اجتماعی رسمی و غیررسمی می‌شود. از این رو می‌توان

عمومی (مشارکت خودجوش و از پایین) و مشارکت غیرسیاسی و غیردولتی شهروندان در امور شهری بشود، شهروندان به شهر یا محله خود حس و تجربه پیدا می‌کنند، حس مکان، حس هویت، حس تعلق، حس تحول و تکامل، حس مالکیت فردی و جمعی که هر شهروندی به اندازه سطح دریافت خود آن را مصرف می‌کند و از آن منتفع می‌شود. همچنین می‌تواند موجب تقویت اجتماع^۱ یا جماعت‌گرایی مثبت و در شرایط غیرهم‌سو با جامعه مادر، منفی به‌عنوان یک عمل سیاسی در حوزه عمومی گردد. مثال‌هایی در این رابطه با عنوان مصرف انتقادی و محلی‌گرایی مطرح شد که نشان‌دهنده چرخش از امر خصوصی به امر عمومی بوده است.

میراث ناملموس به‌عنوان یک مسأله شهری، رابطه پیچیده بین حفظ میراث فرهنگی و توسعه شهری را نمایان می‌کند. پرداختن به این مسأله نیازمند رویکردی چندوجهی است که ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی شهرنشینی را در بر می‌گیرد. با ترویج سیاست‌های فراگیر، و بهره‌گیری از نوآوری‌های فناورانه و ترویج مشارکت جامعه، شهرها می‌توانند به فضاهایی پویا تبدیل شوند که نه تنها میراث ناملموس در آن زنده بماند، بلکه رشد کند و به غنای فرهنگی و تنوع زندگی شهری و توانمندسازی شهروندان کمک کند. از این رو، مسأله حفظ میراث ناملموس در محیط‌های شهری فرصتی برای ایجاد محیط‌های شهری بانشاط، پایدار و غنی‌تر از نظر فرهنگی است.

این پژوهش سعی در تحلیلی انتقادی از ابعاد فهم میراث ناملموس به‌عنوان یک متن قابل خوانش در فضای شهری داشته است. مفهوم در حال تکامل

^۱ Community

ناملموس جدید"، برای "نظم اجتماعی جدید"، یک مسأله حیاتی برای شهرها به شمار می‌آید.

گفت "منشور اتیک اجتماعی" و سامان فرهنگی یک جامعه و پشتوانه نظام ارزشی خاص یک گروه یا جامعه است. در نتیجه، فهم "مسأله میراث

منابع

- Appadurai, A. (2003). The production of locality. In *Counterworks* (pp. 208-229). Routledge. eBook ISBN: 9780203450994
- Ashrafi, M. (2011). Risks to intangible values in safeguarding cultural heritage. In *International Symposium and Workshop on Cultural Property Risk Analysis, Lisbon*. Accessed March (Vol. 27, p. 2016).
- Augé, M. (2020). *Non-places: An introduction to supermodernity*. Verso Books. ISBN: 9781804292600
- Azad, A., Vaezi, A., & Naghizadeh, H. (2016). A Critique of methodologism from the perspective of Gadamer's philosophical hermeneutics. *Essays in Philosophy and Kalam*, 48(1), 9-30. doi: 10.22067/philosophy.v48i1.34493 (In Persian).
- Badiou, A. (2007). *Being and event*. A&C Black.
- Berliner, D. (2013). New directions in the study of cultural transmission. In *Anthropological perspectives on intangible cultural heritage* (pp. 71-77). Heidelberg: Springer International Publishing. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-00855-4_6
- Bianchini, F., & Ghilardi, L. (2007). Thinking culturally about place. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3, 280-286. <https://doi.org/10.1057/palgrave.pb.6000077>
- Bouchenaki, M. (2003). The interdependency of the tangible and intangible cultural heritage. ICOMOS 14th General Assembly and Scientific Symposium. <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/468/>
- Castells, M. (1996). The space of flows. *The rise of the network society*, 1, 376-482. DOI:10.1002/9781444319514
- Castillo-Villar, F. R. (2018). City branding and the theory of social representation. *Bitácora Urbano Territorial*, 28(1), 33-38. <http://dx.doi.org/10.15446/bitacora.v28n1.52939>
- Duranti, A. (Ed.). (2008). *A companion to linguistic anthropology*. John Wiley & Sons. DOI:10.1002/9780470996522
- Dürschmidt, J. (2017). *Everyday lives in the global city: The delinking of locale and milieu* (A. Moradi. Trans.). Routledge. (original work published 2000). <https://doi.org/10.4324/9780203184271>
- Eichler, J. (2020). *Intangible Cultural Heritage under Pressure? Examining Vulnerabilities in ICH Regimes-Minorities, Indigenous Peoples and Refugees* (p. 140). DEU. <http://dx.doi.org/10.17901/AKBP1.02.2020>
- Evans, G. (2009). From cultural quarters to creative clusters-creative spaces in the new city economy. Stockholm: Institute of Urban History. <http://bura.brunel.ac.uk/handle/2438/6475>
- Fazeli, N. (2020a). *Culture and City: Cultural Turn in Urban Discourses* (4th edition). Tehran: Teesa. (In Persian).

- Fazeli, N. (2020b). *life is thoroughly problem understanding: problem and problematology in Iranian social sciences and humanities* (2th edition). Tehran: institute for humanities and cultural studies. (In Persian).
- Ghorbani, R., Hossein Abadi, S., & Toorani, A. (2013). Creative cities: as cultural approach in urban development. *Journal of Arid Regions Geographic Studies*, 4(11), 1-18. (In Persian).
https://jargs.hsu.ac.ir/article_161322.html?lang=en
- Gottdiener, M. (2000). Lefebvre and the bias of academic urbanism: What can we learn from the 'new' urban analysis?. *City*, 4(1), 93-100.
<https://doi.org/10.1080/713656983>
- Graeme, E., & Foord, J. (2006). Small cities for a small country: Sustaining the cultural renaissance?. In *Small Cities* (pp. 151-167). Routledge.
<http://www.routledge.com/books/details/9780415366588/>
- Graham, B. (2002). Heritage as knowledge: capital or culture?. *Urban studies*, 39(5-6), 1003-1017.
<http://dx.doi.org/10.1080/00420980220128426>
- Harvey, D. C. (2001). Heritage pasts and heritage presents: Temporality, meaning and the scope of heritage studies. *International journal of heritage studies*, 7(4), 319-338.
<https://doi.org/10.1080/13581650120105534>
- Hemmati, M. (2023). Emogizing the City A Critique on the Emergence of Unfamiliar Linguistic Signs in the Urban Landscape. *Tourism of Culture*, 3(11), 58-63. doi: 10.22034/toc.2023.379383.1106 (In Persian).
- Hennessy, K., & Fraser, S. (2012). From intangible expression to digital cultural heritage. *Safeguarding intangible cultural heritage*, 33-45. Online ISBN: 9781846158629
- Jaffe, R., & De Koning, A. (2020). *Introducing urban anthropology* (A. Baseri, Trans.). Routledge. (original work published 2016). (In Persian).
- Jigyasu, R. (2014). The intangible dimension of urban heritage. *Reconnecting the City: The Historic Urban Landscape Approach and the Future of Urban Heritage*, 129-159.
<http://dx.doi.org/10.1002/9781118383940.ch5>
- Karimzadeh, D., & Davoudpour, Z. (2018). Democratic approaches in urban planning and the emergence of agnostic theory. *Urban Structure and Function Studies*, 5(16), 111-128. doi: 10.22080/shahr.2018.2014 (In Persian).
- Konach, T. (2016). Programming the Intangible Cultural Heritage of the City-Paradigms and Perception. The Case of the Ancient City of Nessebar. *Przegląd Kulturoznawczy*, 27(1), 18-34.
<https://doi.org/10.4467/20843860PK.16.002.5042>
- Lotfi, S. & Mohammadi, A. (2012). Examining the relationship between urban symbols and the city's identity (case study: Gonbad Kavos City). *Geography (Regional Planning)*. 2(2), 61-70. (In Persian).
- Loulanski, T. (2006). Revising the concept for cultural heritage: the argument for a functional approach. *International journal of cultural property*, 13(2), 207-233.
<http://dx.doi.org/10.1017/S0940739106060085>
- Lucy, J. A. (1992). *Language diversity and thought: A reformulation of the linguistic relativity hypothesis*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511620843>
- Melis, C., & Chambers, D. (2021). The construction of intangible cultural heritage: A Foucauldian critique. *Annals of*

- Tourism Research*, 89, 103206.
<https://doi.org/10.1016/j.annals.2021.103206>
- Meshkini, A., Zanganeh, A., & Amirhajlou, E. (2022). Methodological criticism on urban studies based on the Philosophy of Critical.
- Nasri, A. (2004). Elements of Understanding in Gadamer's Thought. *Philosophy of Religion Research*, 2(2), 55-65. doi: 10.30497/prr.2012.1214 (In Persian).
- Pearce, S. (1998). The construction and analysis of the cultural heritage: some thoughts. *International Journal of Heritage Studies*, 4(1), 1-9.
<https://doi.org/10.1080/13527259808722215>
- razi, N., Abdollahzadeh Tarf, A., Saghafi Asl, A., & Sattarzadeh, D. (2023). Assessing the Relationship between the Effective Cultural Indices on the Sustainable Urban Landscape of Urmia City. *Sustainable city*, 6(1), 19-37. doi: 10.22034/jsc.2021.283676.1460 (In Persian).
- Roe, M. (2016). Landscape and intangible cultural heritage: Interactions, memories and meanings. In *The Routledge companion to intangible cultural heritage* (pp. 342-355). Routledge. eBook ISBN: 9781315716404
- Rusalić, D. (Русалић, Д.) (2009). *Making the intangible tangible: The new interface of cultural heritage* (Vol. 63). Etnografski institut SANU. <https://etno-institut.co.rs/en/editorial-boards-for-monographs/making-the-intangible-tangible-the-new-interface-of-cultural-heritage>
- Schut, M., Nas, P. J., & Hettige, S. T. (2011). Emotion in the symbolic spectrum of Colombo, Sri Lanka. *Cities full of symbols: A theory of urban space and culture*, 27-54.
<https://hdl.handle.net/1887/21402>
- Smeets, R. (2004). Language as a vehicle of the intangible cultural heritage. *Museum international*, 56(1-2), 156-165.
<https://doi.org/10.1111/j.1350-0775.2004.00470.x>
- Smith, L., & Campbell, G. (2017). The tautology of "intangible values" and the misrecognition of intangible cultural heritage. *Heritage & Society*, 10(1), 26-44.
<http://dx.doi.org/10.1080/2159032X.2017.1423225>
- Tavares, D. S., Alves, F. B., & Vásquez, I. B. (2021). The Relationship between Intangible Cultural Heritage and Urban Resilience: A Systematic Literature Review. *Sustainability*, 13(22), 12921.
<http://dx.doi.org/10.3390/su132212921>
- Toghraei, A., Ranjbar, E., & Varij Kazemi, A. (2022). Clarifying the Place of Urban Public Space in Two Concepts of Cultural Consumption and Social Production of Space. *Urban Planning Knowledge*, 6(2), 101-130. doi: 10.22124/upk.2022.20824.1692 (In Persian).
- Turner, M., & Tomer, T. (2013). Community participation and the tangible and intangible values of urban heritage. *Heritage & Society*, 6(2), 185-198.
<https://doi.org/10.1179/2159032X13Z.0000000013>
- Vaezi, A. (2012). Gadamer's Original Notion of Understanding. *Philosophy*, 10(2), 5-26. doi: 10.22059/jop.2012.35878. (In Persian).
- Vaghefi, I. (2016). Critical methodology in city studies. Space and dialectics. Retrieved on June 12, 1403.
<http://dialecticalspace.com/critical-methodology-urban-study> (In Persian).
- Van Zanten, W. (2004). Constructing new terminology for intangible cultural heritage. *Museum international*, 56(1-2), 36-44. <https://doi.org/10.1111/j.1350-0775.2004.00456.x>
- Zokaei, S., & Vala, M. (2020). The Politics of Memory, Cultural Memory and Cultural trauma in Modern Iran. *Cultural Studies & Communication*, 16(58), 11-33. doi:

10.22034/jcsc.2020.128105.2146 (In
Persian).

